

Europeiska unionens officiella tidning

L 68

Svensk utgåva

Lagstiftning

femtiofemte årgången

7 mars 2012

Innehållsförteckning

II *Icke-lagstiftningsakter*

FÖRORDNINGAR

Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 184/2012 av den 6 mars 2012 om fastställande av schablonimportvärden för bestämning av ingångspriset för vissa frukter och grönsaker 1

BESLUT

2012/140/EU:

★ **Kommissionens beslut av den 20 september 2011 om åtgärd C 35/10 (f.d. 302/10) som Danmark avser att genomföra i form av beskattning av onlinespel enligt den danska lagen om spelskatter [delgivet med nr C(2011) 6499] ⁽¹⁾**..... 3

ARBETSORDNINGAR OCH RÄTTEGÅNGSREGLER

★ **Ändringar i instruktionen för justitiesekreteraren** 20

★ **Praktiska anvisningar till parterna vid tribunalen** 23

Pris: 3 EUR

⁽¹⁾ Text av betydelse för EES

SV

De rättsakter vilkas titlar är tryckta med fin stil är sådana rättsakter som har avseende på den löpande handläggningen av jordbrukspolitiska frågor. De har normalt begränsad giltighetstid.

Beträffande alla övriga rättsakter gäller att titlarna är tryckta med fet stil och föregås av en asterisk.

II

(Icke-lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) nr 184/2012

av den 6 mars 2012

om fastställande av schablonimportvärden för bestämning av ingångspriset för vissa frukter och grönsaker

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter ("förordningen om en samlad marknadsordning")⁽¹⁾,

med beaktande av kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 543/2011 av den 7 juni 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 vad gäller sektorn för frukt och grönsaker och sektorn för bearbetad frukt och bearbetade grönsaker⁽²⁾, särskilt artikel 136.1, och

av följande skäl:

- (1) I genomförandeförordning (EU) nr 543/2011 fastställs, i enlighet med resultatet av de multilaterala handelsför-

handlingarna i Uruguayrundan, kriterierna för kommissionens fastställande av schablonvärden vid import från tredjeländer, för de produkter och de perioder som anges i del A i bilaga XVI till den förordningen.

- (2) Varje arbetsdag fastställs ett schablonimportvärde i enlighet med artikel 136.1 i genomförandeförordning (EU) nr 543/2011 med hänsyn till varierande dagliga uppgifter. Denna förordning bör därför träda i kraft samma dag som den offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De schablonimportvärden som avses i artikel 136 i genomförandeförordning (EU) nr 543/2011 fastställs i bilagan till denna förordning.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft samma dag som den offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 6 mars 2012.

På kommissionens vägnar
För ordföranden

José Manuel SILVA RODRÍGUEZ
Generaldirektör för jordbruk och
landsbygdsutveckling

⁽¹⁾ EUT L 299, 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 157, 15.6.2011, s. 1.

BILAGA

Schablonimportvärden för bestämning av ingångspriset för vissa frukter och grönsaker

(euro/100 kg)		
KN-nummer	Kod för tredjeland ⁽¹⁾	Schablonimportvärde
0702 00 00	IL	76,4
	JO	78,3
	MA	69,1
	SN	207,5
	TN	85,7
	TR	93,8
	ZZ	101,8
0707 00 05	EG	158,2
	JO	204,2
	TR	155,2
	ZZ	172,5
0709 91 00	EG	76,0
	ZZ	76,0
0709 93 10	MA	54,2
	TR	134,6
	ZZ	94,4
0805 10 20	EG	53,8
	IL	68,5
	MA	52,0
	TN	52,8
	TR	68,6
	ZZ	59,1
0805 50 10	BR	43,7
	TR	56,0
	ZZ	49,9
0808 10 80	CA	124,8
	CL	96,3
	CN	105,4
	MK	31,8
	US	154,3
	ZZ	102,5
0808 30 90	AR	88,1
	CL	153,9
	CN	48,3
	US	99,0
	ZA	102,7
	ZZ	98,4

⁽¹⁾ Landsbeteckningar som fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 1833/2006 (EUT L 354, 14.12.2006, s. 19). Koden ZZ står för "övrigt ursprung".

BESLUT

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 20 september 2011

om åtgärd C 35/10 (f.d. 302/10) som Danmark avser att genomföra i form av beskattning av onlinespel enligt den danska lagen om spelskatter

[delgivet med nr C(2011) 6499]

(Endast den danska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2012/140/EU)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

myndigheterna den 23 september 2010 för synpunkter. De danska myndigheterna lämnade sina synpunkter genom en skrivelse av den 20 oktober 2010.

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 108.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska sam-arbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med nämnda artiklar⁽¹⁾ ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig och med beaktande av dessa synpunk-ter, och

av följande skäl:

1. FÖRFARANDE

- (1) Av rättssäkerhetsskäl anmälde de danska myndigheterna den 6 juli 2010 i enlighet med artikel 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*) lagförslag L 203 om spelskatter (nedan kallad *lagen om spelskatter* ⁽²⁾), antaget den 25 juni 2010. Kom-missionen begärde ytterligare information genom skrivel-ser av den 11 augusti 2010 och den 22 september 2010. De danska myndigheterna lämnade in den begärda infor-mationen genom en skrivelse av den 20 oktober 2010.
- (2) Kommissionen mottog också två separata klagomål rö-rande förslaget till lagen om spelskatter. Det första läm-nades av det danska industriförbundet för nöjesspel ("DAB") den 23 juli 2010. Det andra lämnades av en landbaserad kasinoaktör ("the Royal Casino") den 6 au-gusti 2010. Båda klagomålen översändes till de danska

- (3) Den 10 november 2010 hölls ett möte med de danska myndigheterna i Bryssel för att diskutera anmälan och de två ovan nämnda klagomålen. Under mötet lade de danska myndigheterna fram en not med rubriken *The dilemma created by the pending State aid case* (dilemma som uppstått genom det pågående ärendet om statligt stöd) i vilken de också anmälde sin avsikt att fördröja den anmälda lagens ikraftträdande fram till det att kom-missionen hade antagit ett beslut ⁽³⁾.

- (4) Genom ett beslut av den 14 december 2010 underrät-tade kommissionen Danmark om sitt beslut att inleda förfarandet enligt artikel 108.2 i EUF-fördraget beträff-ande den anmälda åtgärden. Kommissionens beslut om att inleda förfarandet (nedan kallat *förfarandebeslutet*) of-fentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* ⁽⁴⁾. Kommissionen uppmanade berörda parter att lämna sina synpunkter.

- (5) De danska myndigheterna lämnade sina synpunkter på förfarandebeslutet genom en skrivelse av den 14 januari 2011.

- (6) Totalt lämnade 17 berörda parter sina synpunkter mellan den 11 februari och den 22 februari 2011 ⁽⁵⁾. Den 16 mars 2011 översändes synpunkterna till Danmark, som gavs tillfälle att svara. Kommissionen mottog Dan-marks synpunkter genom en skrivelse av den 14 april 2011.

⁽¹⁾ EUT C 22, 22.1.2011, s. 9.

⁽²⁾ Lag nr 698 om spelskatter ("Lov om afgifter af spil").

⁽³⁾ Den anmälda åtgärden skulle ursprungligen ha trätt i kraft den 1 januari 2011, men för att följa reglerna om statligt stöd är det nu, enligt artikel 35.1 i lagen om spelskatter, skatteministern som ska fastställa datum för när lagen träder i kraft.

⁽⁴⁾ Se fotnot 1.

⁽⁵⁾ Se nedan, avsnitt 5.

2. BESKRIVNING AV ÅTGÄRDEN

(7) Efter att överträdelseförfarandet hade inletts och ett motiverat yttrande sänts den 23 mars 2007 rörande hinder för fri rörlighet för sportvadhållningstjänster i Danmark ⁽⁶⁾ beslöt den danska regeringen att reformera den nationella lagstiftningen om spel- och vadhållningstjänster och ersätta det existerande monopolsystemet med ett reglerat och delvis liberaliserat system. Liberaliseringen ansågs vara nödvändig, bland annat med tanke på att efterleva EU-lagstiftningen och svara mot hotet från olagliga onlinebaserade speltjänster som tillhandahålls av aktörer belägna i andra jurisdiktioner.

(8) Den anmälda lagen om spelsskatter ingår i ett lagpaket avsett att liberalisera spelsektorn ⁽⁷⁾. Enligt artikel 1 i lagen om spel är det övergripande målet med denna nya lagreform för speltjänster att

— hålla spelandet om pengar på en moderat nivå,

— skydda unga personer och andra sårbara personer från att utnyttjas eller bli spelberoende,

— skydda spelarna genom att se till att spelen tillhandahålls på ett skäligt, tillförlitligt och öppet sätt,

— säkerställa den allmänna ordningen och förhindra att spel används för kriminella ändamål.

(9) Enligt lagen om spel krävs licens för att tillhandahålla eller anordna spel utom om det i den lagen eller annan lagstiftning bestäms annorlunda. Dessutom måste skatt betalas när spel tillhandahålls eller anordnas (artikel 1 i lagen om spelsskatt).

(10) Enligt artikel 5 i lagen om spel omfattar definitionen på spel i) lotterier, ii) kombinationsspel och iii) vadhållning.

(11) Med kombinationsspel avses aktiviteter där en deltagare har chans att vinna ett pris och sannolikheten att vinna beror på en kombination av färdighet och tur. Kombinationsspel omfattar således spel som ofta erbjuds på kasinon, såsom roulett, poker, baccarat, blackjack och spelmaskiner där man kan vinna kontanter.

(12) Enligt artikel 5 i lagen om spel definieras onlinespel som spel som spelas på distans mellan en spelare och en spelaktör. Enligt samma artikel definieras landbaserade spel som spel som spelas genom fysiskt möte mellan en spelare och en spelaktör eller dennes agent. Vadhållningstjänster definieras som verksamhet där en deltagare kan vinna ett pris och där ett vad placeras på resultatet från en framtida händelse eller på det huruvida en framtida händelse inträffar.

(13) Enligt artiklarna 2–17 i lagen om spel tas skatt ut på i) lotterier, inklusive klasslotterier och icke-vinstsökande lotterier, ii) vadhållning, inklusive lokal pool, iii) landbaserade kasinon, iv) onlinekasinon, v) spelmaskiner där man kan vinna kontanter i underhållningshallar eller utskänkningsställen osv. och vi) spel utan insatser.

(14) I lagen om spelsskatt fastställs olika skattesatser, beroende på om spelen tillhandahålls via onlinekasinon eller via landbaserade kasinon.

(15) Enligt artikel 10 i lagen om spelsskatt beskattas licensinnehavare för spel i landbaserade kasinon med en grundsatssats på 45 procent av bruttointäkterna från spelen (Gross Gaming Revenue, GGR, insatserna minus vinsterna), minus värdet på marker i potten, och en tilläggsavgift på 30 procent för GGR (minus värdet på marker i potten) som överskrider 4 miljoner danska kronor (beräknat på månatlig grund) ⁽⁸⁾.

(16) Enligt artikel 11 i lagen om spelsskatt beskattas en innehavare av licens för onlinekasino med en sats på 20 procent av GGR.

(17) En aktör som har licens för vinstgivande spelmaskiner (enarmade banditer) i nöjeshallar, restauranger, barer osv. beskattas med en sats på 41 procent av GGR. Därutöver betalas 30 procent på spelmaskiner i restauranger, barer osv. för GGR som överskrider 30 000 danska kronor, och på spelmaskiner i nöjeshallar för GGR som överskrider 250 000 danska kronor ⁽⁹⁾.

(18) Vad gäller licensavgifter bestäms i lagen om spel att alla som ansöker om licens för vadhållning eller onlinekasinon måste betala en avgift på 250 000 danska kronor (350 000 danska kronor för både vadhållning och onlinekasino) och en årlig licensavgift som varierar mellan 50 000 och 1 500 000 danska kronor beroende på spelintäkterna.

⁽⁶⁾ Överträdelseförfarande nr 2003/4365. Se också IP/07/360.

⁽⁷⁾ Lov om spil (nr 848 av den 1 juli 2010), lov om udlodning af overskud fra lotteri samt heste- og hundevæddemål (nr 696 av den 25 juni 2010) och lov om Danske Spil A/S (nr 695 av den 25 juni 2010).

⁽⁸⁾ 1 dansk krona (DKK) ≈ 0,13 euro.

⁽⁹⁾ Enligt artikel 12 i lagen om spelsskatt uppbärs dessutom månadsvis 3 000 danska kronor per maskin upp till 50 maskiner och 1 500 danska kronor per maskin om antalet maskiner överstiger 50.

- (19) Enligt lagen om spel måste tillhandahållare av onlinespel antingen vara etablerade i Danmark eller, om de har hemvist i en annan EU- eller EES-medlemsstat, utse en godkänd företrädare (artikel 27).

3. SKÄLEN TILL ATT FÖRFARANDET INLEDDES

- (20) Kommissionen inledde det formella undersökningsförfarandet enligt artikel 108.2 i EUF-fördraget beträffande den aktuella åtgärden med hänvisning till att den kan innebära statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget.

- (21) Kommissionen ansåg att åtgärden eventuellt kan anses vara selektiv, med tanke på rättspraxis. Kommissionen påminde om att alla bedömningar av en skatteåtgärds selektivitet bör omfatta en bedömning av huruvida en viss åtgärd gynnar vissa företag i jämförelse med andra företag vars rättsliga och faktiska situation är jämförbar med tanke på det mål som gäller för ordningen i fråga ⁽¹⁰⁾.

- (22) Med tanke på karaktären hos spel som erbjuds online och i landbaserade lokaler, hyste kommissionen tvivel om huruvida skillnaderna mellan den sociala upplevelsen genom de två typerna av spel och konsumenternas socio-ekonomiska profiler är tillräckligt betydande för att de inte ska vara jämförbara enligt lagen och när det gäller hur de beskattas enligt lagen om spelskatt

- (23) I det skedet av förfarandet ansåg kommissionen dessutom att om åtgärden kan anses vara uppenbart selektiv, har de danska myndigheterna inte kunnat fastställa att åtgärden kan motiveras genom skattesystemets logik.

- (24) I detta hänseende hävdade de danska myndigheterna att skattesatsen för onlinespel återspeglar balansgången mellan att å ena sidan uppfylla den danska spellagens mål om att skydda spelarna och å andra sidan kunna bemöta konkurrensen från onlineaktörer som är etablerade i andra länder med lägre skattesatser.

- (25) Dessutom, rörande den hänvisning som de danska myndigheterna gjorde till de överordnade målen för lagen om spel (se punkt 7), ansåg kommissionen att dessa mål verkar vara av allmän natur och ligger utanför skattesystemets område. I rättspraxis fastställs att endast mål

som är inneboende i skattesystemet kan gälla, och därför ansåg kommissionen att de danska myndigheterna inte i tillräcklig grad hade underbyggt sitt påstående om att skatteåtgärdens selektivitet är något som krävs på grund av skattesystemets logik.

- (26) Dessutom ansåg kommissionen att den anmälda lagen innebar en skattefördel som beviljas genom statliga medel eftersom de ovan nämnda skatteintäkterna gav onlineaktörerna en fördel i form av väsentligt lägre skattesatser. Dessutom gäller att åtgärden, i den utsträckning som den ger en selektiv ekonomisk fördel till onlineaktörer som verkar i Danmark, kan påverka handeln på den inre marknaden och snedvrida konkurrensen.

- (27) Slutligen uttryckte kommissionen tvivel om huruvida den anmälda åtgärden kan omfattas av något av de undantag som anges i artiklarna 107.2 och 107.3 i EUF-fördraget.

4. SYNPKUNKTER FRÅN DE DANSKA MYNDIGHETERNA

- (28) Genom en skrivelse av den 14 januari 2011 lämnade de danska myndigheterna sina synpunkter på kommissionens beslut om att inleda ett förfarande.

Synpunkter rörande jämförbarheten mellan onlinekasinon och landbaserade kasinon

- (29) De danska myndigheterna höll fast vid den förteckning över faktiska och ekonomiska skillnader mellan online- och landbaserade spel som de införlivat i sin anmälan om åtgärden, och upprepade sin ståndpunkt att onlinespel bör ses som en verksamhet som avviker från landbaserat spel.

- (30) Enligt de danska myndigheterna är programvaran som används i vissa elektroniska spel i landbaserade kasinon inte identisk med programvaran i de spel som används i onlinekasinon. De hävdade också att det inte bara skiljer mellan plattformar och aktörer, utan att det finns betydande skillnader mellan dessa elektroniska spel, eftersom det i landbaserade kasinon krävs att spelarna är fysiskt närvarande för att kunna spela. Den fysiska närvaron medför olika slags kostnader (t.ex. transport, inträde, garderob, mat eller dryck) som inte uppstår med onlinespel.

- (31) Enligt de danska myndigheterna återspeglar det faktum att ett antal medlemsstater förbjuder onlinespel medan de tillåter landbaserade speltjänster, att det finns skillnader mellan hur de två typerna av spel erbjuds.

⁽¹⁰⁾ Se punkt 73 och framåt i förfarandebeslutet.

(32) Dessutom hävdade de danska myndigheterna att kommissionen inte hade beaktat slutsatserna i sin undersökning av speltjänster på Europeiska unionens inre marknad från 2006, "Study of Gambling Services in the Internal Market of the European Union" ⁽¹¹⁾, enligt vilken online- och landbaserade kasinon bör ses som separata och särskiljbara marknader.

(33) De danska myndigheterna betonade också att kommissionens bedömning endast fokuserade på landbaserade kasinon och inte beaktade spelmaskiner (dvs. enarmade banditer, till skillnad från roulette, blackjack, poker osv.) som finns i landbaserade utskänkingsställen eller i nöjes- och spelhallar.

Synpunkter om att uppenbar selektivitet motiveras med skattesystemets logik

(34) I fråga om att åtgärden motiveras med hänvisning till skattesystemets logik, hävdar de danska myndigheterna att kommissionen kanske har missförstått den anmälda åtgärdens mål. Åtgärden har inte som mål att skydda den danska spelindustrins internationella konkurrenskraft utan att driva på de mål som anges i lagstiftningen (hålla spelandet på en moderat nivå; skydda unga personer eller andra känsliga personer från att utnyttjas genom spel eller från att utveckla spelberoende; skydda spelarna genom att se till att spelen erbjuds på ett skäligt, ansvarsfullt och öppet sätt; säkerställa den allmänna ordningen och förhindra att spel används för kriminella ändamål).

(35) När det gäller de olika skattesatserna för online- och landbaserade spel konstaterade de danska myndigheterna att de står inför ett dilemma rörande lagstiftning och tillsyn. De kunde å ena sidan inte längre upprätthålla den aktuella monopolsituationen och fördröja liberaliseringen av marknaden för onlinespel. Å andra sidan, om samma skattenivå skulle gälla för online- och landbaserad spelverksamhet, undermineras de politiska mål som regeringen driver inom detta område.

(36) De danska myndigheterna hävdade särskilt att en enhetlig skattenivå för all sorts spelverksamhet skulle leda till in-konsekventa lösningar, oavsett vilken beskattningsmodell man väljer. En modell baserad på en lägre och enhetlig skattesats på 20 procent skulle ge ett starkt incitament till att spela i landbaserade kasinon, vilket strider mot konsumentskyddets allmänna mål.

(37) Å andra sidan skulle en modell baserad på en högre och enhetlig skattesats liknande den som tillämpas på landbaserat spelande avhålla onlineaktörerna från att ansöka om licens för att erbjuda tjänster med Danmark som bas,

vilket strider mot lagens mål rörande liberalisering. Detta skulle också stå i strid med konsumentskyddets allmänna mål eftersom det inte skulle vara möjligt att genomföra effektiv kontroll av onlinespelande.

(38) Som stöd för sin ståndpunkt överlämnade de danska myndigheterna ett memorandum av den 6 mars 2010 från skatteministern till de politiska språkrören för det danska parlamentets politiska partier rörande den skattenivå som bör fastställas ⁽¹²⁾. Enligt detta memorandum ska den aktuella differentierade skattemässiga behandlingen ses som resultatet av en balansgång vars syfte är att å ena sidan se till att lagen upprätthålls och å andra sidan maximera skatteintäkterna och hålla spelandet på en moderat nivå.

(39) I detta sammanhang ansåg de danska myndigheterna att man även bör beakta den internationella konkurrensen och onlinespelbranschens globala karaktär. I detta hänseende hänvisade de danska myndigheterna till undersökningen om speltjänster på Europeiska unionens inre marknad, enligt vilken leverantörernas kostnader för att erbjuda spel i ett visst land inte bör överstiga kostnaderna för att erbjuda spel från utlandet, så att det för konsumenterna och leverantörerna blir mer attraktivt att spela och erbjuda spel inom det aktuella landets jurisdiktion ⁽¹³⁾.

(40) Vidare hävdade de danska myndigheterna att domstolens princip i målet *Salzgitter*, enligt vilken kommissionen inte bör jämföra den anmälda skattenivån med skattenivåer som tillämpas i andra medlemsstater vid bedömningen av huruvida en anmäld åtgärd utgör statligt stöd ⁽¹⁴⁾, inte är relevant i fråga om den anmälda lagen, eftersom den

⁽¹²⁾ En engelskspråkig version av detta memorandum finns i bilaga B till de danska myndigheternas synpunkter av den 14 januari 2011 på förarandebeslutet. Den danskspråkiga versionen finns i bilaga 20 till de danska myndigheternas anmälan av den 6 juli 2010.

⁽¹³⁾ Swiss Institute of Comparative Law, Study of Gambling Services in the Internal Market of the European Union, Europeiska kommissionen 2006, kapitel 7, s. 1402.

⁽¹⁴⁾ Mål T-308/00, *Salzgitter mot Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 2004, s. II-1933, punkt 81. Denna punkt lyder som följer: "För att identifiera vad som utgör en förmån, i den mening som avses i rättspraxis rörande begreppet statligt stöd, är det följaktligen nödvändigt att fastställa en referenspunkt i en viss rättsordning som skall utgöra måttstock vid jämförelsen av förmånen. För att i förevarande fall fastställa vad som utgör en 'normal' skattebörda, i den mening som avses i nämnda rättspraxis, kan det inte göras någon jämförelse mellan gällande skatteregler i samtliga medlemsstater eller i vissa medlemsstater, utan att göra våld på syftet med bestämmelserna om kontroll av statligt stöd. I avsaknad av harmonisering på gemenskapsnivå av medlemsstaternas skattebestämmelser skulle en sådan bedömning innebära en jämförelse mellan olika faktiska och rättsliga situationer som beror på skillnader i medlemsstaternas lagar eller andra författningar. De uppgifter som sökanden har lämnat i förevarande mål visar för övrigt de skillnader som föreligger mellan medlemsstaterna, bland annat vad gäller skatteunderlaget och skattesatserna i fråga om anläggningstillgångar." Kommissionens beslut C2/09 MoRaKG, villkor för kapitalinvesteringar, (EUT C 60, 14.3.2009, s. 9), punkt 25.

⁽¹¹⁾ Swiss Institute of Comparative Law, Study of Gambling Services in the Internal Market of the European Union, Final Report, Europeiska kommissionen, 2006. http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf

differentierade skattemässiga behandlingen mellan land- och onlinebaserad spelverksamhet enbart baserar sig på nationella skattemässiga faktorer. Särskilt gäller att den danska regeringen inte beaktade skattesatser som tillämpas i andra länder i syfte att förbättra den danska spelindustrins konkurrenskraft, utan den försökte enbart hitta den rätta balansen mellan de fyra ovan nämnda politiska målen för den anmälda lagen.

- (41) Dessutom hävdade de danska myndigheterna att kommissionen hade misstolkat målet *Salzgitter*, eftersom kommissionen inte återopade detta mål i syfte att bedöma den anmälda åtgärdens selektiva karaktär utan för att granska huruvida den anmälda åtgärdens selektivitet kunde anses vara motiverad.
- (42) Med hänvisning till de skäl som anförs ovan anser de danska myndigheterna att den anmälda skatteåtgärden, även om den konstateras vara selektiv, bör anses vara motiverad med stöd av skattesystemets logik.

5. SYNUNKTER FRÅN TREDJE PARTER

- (43) Kommissionen mottog synpunkter från sjutton berörda tredje parter, inbegripet de klagande, av vilka sju var sammanslutningar⁽¹⁵⁾, sju var företag⁽¹⁶⁾ och tre var medlemsstater⁽¹⁷⁾.

Synpunkter från tredje parter som står bakom de danska myndigheternas ståndpunkt

- (44) Vad gäller åtgärdens selektivitet hävdar en del av de berörda parterna att online- och landbaserade kasinon inte befinner sig i en jämförbar rättslig och faktisk situation eftersom de inte verkar på samma marknad, och att skatteåtgärden därför inte bygger på det allmänt tillämpliga skattesystemet. Därför bör skatteåtgärden inte anses vara selektiv.
- (45) Som stöd för denna ståndpunkt hävdar de berörda tredje parterna att de produkter som erbjuds av online- och landbaserade kasinon skiljer sig åt betydligt sinsemellan.

⁽¹⁵⁾ European Gaming and Betting Association (EGBA), Remote Gambling Association (RGA), Automatenverband, Eupportunity, Van Speelautomaten, Danish Chamber of Commerce och European Casino Association (ECA).

⁽¹⁶⁾ PokerStars, Betfair, Club Hotel Casino Loutraki, Royal Casino (tillsammans med DAB), BWin, Compu-Game, nio kasinon i Grekland (Club Hotel Casino Loutraki, Regency Casino Parnes, Regency Casino Thessaloniki, Casino Xanthi (Vivere Entertainment SA), Casino Rio (Theros International gaming INC.), Casino Corfu (Greek Casino Corfu), Casino Rodos, Porto Carras Grand Resort 20 och Casino Syrou).

⁽¹⁷⁾ Estland, Frankrike och Spanien.

De aktiviteter som erbjuds av landbaserade kasinon ger en social upplevelse där – till skillnad från vid spel online – umgänget personer emellan och den fysiska omgivningen utgör en central del av spelupplevelsen. Vidare bör landbaserat spelande betraktas som en del av en övergripande nöjesupplevelse som kompletteras av andra aktiviteter av den typ som erbjuds i restauranger, barer, konventionslokaler och hotell.

- (46) Dessa berörda parter hävdar vidare att de online- och landbaserade spelaktiviteterna inte representerar samma risker för beroende. Stöd för denna ståndpunkt finns i domstolens rättspraxis, enligt vilken utbudet av hasardspel online kan visa sig vara en källa till risker av ett annat slag och ha en större storleksordning när det gäller konsumentskydd⁽¹⁸⁾. Likaså hänvisas till den studie om spelande som publicerats av *Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale*⁽¹⁹⁾, enligt vilken onlinespel representerar en faktisk beroenderisk som behöver bemötas genom en reglerad marknad för onlinespel.

- (47) Dessutom hävdar en del av de berörda parterna att det finns en segmentering av spelmarknaden baserad på olika distributionskanaler, och att detta kunde ses som en grund för att skilja mellan olika relevanta marknader. I detta hänseende hänvisar dessa parter till den franska konkurrensmyndighetens yttrande av den 20 januari 2011, i vilket noteras att onlinespel kan differentieras från spelande i klubbar eller lokaler⁽²⁰⁾.

- (48) En del av de berörda parterna påpekade också att landbaserade speloperatörer är utsatta för ett begränsat konkurrenstryck inom det specifika geografiska område där de erbjuder sina spel. Däremot har onlinebaserade aktörer skarp konkurrens från andra motsvarande aktörer. Särskilt gäller att spelprodukterna i de landbaserade kasinona är bundna till en fysisk plats och att kunderna därför måste förflytta sig fysiskt för att komma dit. Exempelvis finns det i Danmark endast sex platser där landbaserade kasinon kan bedriva verksamhet. Onlinespelen ger däremot spelarna tillgång till ett stort urval spelmöjligheter som erbjuds av olika internationella aktörer. Dessutom betonas den skarpa konkurrensen mellan onlinekasinon ytterligare genom förekomsten av specialiserade webbplatser som visar jämförelser av utbudet hos olika onlineaktörer, och ett stort antal bloggar och forum där spelarna kan jämföra produkter, priser och tjänster som onlineaktörerna erbjuder.

⁽¹⁸⁾ Mål C-46/08, *Carmen Media Group*, 2009, ännu inte offentliggjort, punkt 103.

⁽¹⁹⁾ Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale, *Jeux de hasard et d'argent – Contextes et addictions*, juli 2008, <http://lesrapports.ladocumentationfrancaise.fr/BRP/084000697/0000.pdf>

⁽²⁰⁾ Autorité de la Concurrence Française, Avis 11-A-02 du 20 janvier 2011.

- (49) Samtidigt påpekar dessa berörda parter att vinstmarginalerna förknippade med onlinespel är betydligt lägre än vinstmarginalerna för landbaserade spel, på grund av den skarpa konkurrensen mellan onlineaktörerna och avsaknaden av sådan konkurrens mellan landbaserade kasinon. Onlinekasinonas vinstmarginaler mätta i förhållande till tillbakabetalningsprocenten, dvs. den procentandel av insatserna som betalas tillbaka till kunderna, är därför markant lägre. Dessutom kan landbaserade kasinon också erbjuda andra produkter som inte finns i en onlinemiljö och på så sätt få sidoinkomster t.ex. från kasinohotell, barer eller restauranger. Eftersom landbaserade spelaktörer kan generera högre spelvinster jämfört med onlineaktörer kunde skillnaden i skattesatser motiveras genom principen om "ekonomisk kapacitet att betala" enligt vilken den som klarar en högre skattebörda bör betala mera skatt.
- (50) Utöver de ovan nämnda argumenten hävdade vissa berörda parter också att även om den danska åtgärden skulle konstateras vara selektiv, kan selektiviteten motiveras med hänvisning till skattesystemets karaktär och allmänna egenskaper. Syftet med den danska differentierade skattesatsen var att se till att onlineaktörerna ansöker om dansk licens och därmed betalar danska skatter i fortsättningen, samtidigt som hänsyn till konsumentskyddet garanteras enligt den danska spellagstiftningen.
- (51) I detta sammanhang hänvisade vissa berörda parter till kommissionens meddelande från 1998 om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag ⁽²¹⁾, enligt vilket ett skattesystems berättigande är att uppbära skatteintäkter avsedda att finansiera statens utgifter. På denna grund anser de att målet att optimera skatteintäkterna från utbudet av onlinespel som erbjuds personer med hemvist i Danmark inte uppfylls om skattesatsen är högre än den som fastställs för onlinespel enligt den anmälda lagen.
- Synpunkter från tredje parter som motsätter sig de danska myndigheternas ståndpunkt
- (52) Till skillnad från de ovan nämnda argumenten var synpunkterna från de övriga tredje parterna – i huvudsak landbaserade aktörer – kritiska mot de danska myndigheternas ståndpunkt.
- (53) Dessa berörda parter hävdade i sak att det danska skattesystemet bör anses vara selektivt eftersom det innebär en skillnad mellan den skattemässiga behandlingen av två grupper av företag vars rättsliga och faktiska situation är jämförbar med tanke på åtgärdens mål. Dessa parter hävdar att online- och landbaserade kasinon bedriver konkurrerande verksamheter på en och samma marknad och att de därför befinner sig i jämförbara situationer.
- (54) Som stöd för denna ståndpunkt hävdar de berörda parterna att de spel som erbjuds i online- och landbaserade kasinon är liknande. Kasinospelreglerna bör anses vara de samma och den virtuella växelverkan med croupierer eller andra spelare online kan jämföras med den fysiska växelverkan i landbaserade kasinon. Tillverkarna av landbaserade spelmaskiner tillverkar samma modeller för användning online som för landbaserad användning. Tekniskt sett skulle därför kasinospel som erbjuds online och på fysiska platser vara identiska när det gäller teknisk plattform, beskrivning, egenskaper, format och parametrar.
- (55) De berörda parterna hävdar vidare att användarna av online- och landbaserade kasinon har jämförbara profiler. Användaraspekten bör således inte användas som ett viktigt argument för att skilja onlinespelande från landbaserat spelande.
- (56) Vissa berörda parter ansåg att onlinespelande inte ska ses som en aktivitet som skiljer sig från landbaserat spelande, utan helt enkelt som en annan kanal för att erbjuda spel till spelarna.
- (57) Utöver de ovan anförda argumenten hävdade de berörda parterna att den aktuella spelmarknaden bör ses som en enda marknad som genomgår en markant förändring som kännetecknas av att en betydande mängd spelare övergår från landbaserade till onlinebaserade kasinon. Det finns flera tänkbara orsaker till denna nya utveckling, inbegripet den ständigt ökande användningen av internet, de låga driftskostnaderna för onlinekasinon på alla nivåer (lokaler, personal och fasta kostnader), det faktum att onlinekasinon kan ge obegränsat tillträde till onlinespelande dygnet runt och var som helst tack vare den kontinuerliga utvecklingen av nya tekniker.
- (58) De berörda parterna förutspår att denna förskjutning av marknadsandelen från landbaserat till onlinebaserat spelande kommer att öka i framtiden, med tanke på den snabba tekniska utvecklingen, nya affärsidéer och den marknadspenetration som är typisk för e-handel, som har gjort denna sektor av spelindustrin extremt dynamisk och flexibel. I detta hänseende hänvisar de också till yttrandet från generaladvokat Bot i målet *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* ⁽²²⁾ enligt vilket de nya kommunikationsmedlen gör att hasardspel och penningspel, som tidigare endast fanns att tillgå på bestämda platser, numera kan spelas när som helst och var som helst, tack vare nya tekniker via telefoner, interaktiv television och Internet.

⁽²¹⁾ Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag, EGT C 384, 10.12.1998, punkt 26.

⁽²²⁾ Yttrande från generaladvokat Bot (14 oktober 2008), mål C-42/07, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional*, REG 2009, s. I-10447, punkt 41 och framåt.

(59) Likaså hänvisas till kommissionens undersökning från 2006 om speltjänster på den inre marknaden⁽²³⁾. Enligt den kommer kasinospelandet att i framtiden i allt högre grad bli serverbaserat eftersom spelmaskinerna i allt högre grad ersätts med nedladdningsbara spelprogram⁽²⁴⁾. Denna utveckling markeras av uppkomsten av nya hybridspel.

(60) Med stöd av detta argument hävdar de berörda parterna att åtgärden är selektiv eftersom verksamheten i online- och landbaserade kasinon kan anses vara rättsligt och faktiskt jämförbar. En sådan selektivitet kan inte motiveras med skattesystemets logik. Dessutom anser de att en högre skatt inte avhåller onlineaktörer från att ansöka om licens i Danmark.

(61) Danmarks hänvisning till andra medlemsstaters nationella skattesystem som motivering för behovet att kunna locka aktörer som erbjuder onlinekasinotjänster är dessutom inte relevant, eftersom det enligt fast rättspraxis gäller att alla motiveringar enbart bör basera sig på det nationella skattesystemet⁽²⁵⁾. De danska myndigheternas argument om att det är nödvändigt att sänka skattesatsen för vissa företag för att öka konkurrensen på marknaden är dessutom ett argument som konsekvent har förkastats i rättspraxis.

6. DANMARKS SYNPUNKTER RÖRANDE SYNPUNKTERNA FRÅN TREDJE PARTER

(62) Samtidigt som de danska myndigheterna upprepade sin ståndpunkt om att den anmälda åtgärden inte är selektiv och att den inte utgör statligt stöd, påpekade de danska myndigheterna att alla intervenerande regeringar ger sitt stöd för ståndpunkten att det i lagstiftningshänseende finns ett behov att skilja mellan onlinekasinon och landbaserade kasinon.

(63) De påpekar också att den metod som används för att definiera relevant marknad enligt artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget är avsedd för privata företag och grundar sig på en bedömning av hur efterfråge- och utbudssidan bedömer utbytbarheten hos en produkt, och att den därför inte bör tillämpas vid en bedömning rörande statligt stöd. Att använda den metoden skulle innebära att man överskrider gränserna för de regler rörande statligt stöd som för närvarande tillämpas på en medlemsstats oberoende beskattningsrätt.

(64) De anser att onlinespelande bör skiljas åt från landbaserat spelande. I detta hänseende hänvisar de också till kommissionens ståndpunkt i koncentrationsförfaranden, enligt vilken spelmaskiner (jackpotautomater, enarmade banditer och all-cash-spelmaskiner eller nöjesspel med

priser) utgör en separat produktmarknad⁽²⁶⁾. De nämner också bl.a. ett beslut från den franska konkurrensmyndigheten, enligt vilket landbaserad poker inte utgör del av samma marknad som onlinepoker, eftersom landbaserad poker kräver personlig självkontroll, observation av andra spelare, ofta har högre kostnader och påverkas av geografiska begränsningar⁽²⁷⁾. Likaså hänvisar de till ett koncentrationsbeslut från den brittiska konkurrensmyndigheten (British Office of Fair Trading) enligt vilket det finns en skillnad mellan å ena sidan licensierade vadslagningsskontor och å andra sidan vadslagning per telefon och Internet⁽²⁸⁾.

(65) När det gäller skillnaderna rörande produktmarknader påpekar de danska myndigheterna att många av intervenerarna anser att det i spellokaler erbjuds tilläggstjänster och betydligt dyrare sådana. De danska myndigheterna upprepade med hänvisning till sociologiska faktorer att onlinespelare och landbaserade spelare är olika typer av konsumenter, vilket också indikeras i kommissionens nyligen utkomna grönbok om onlinespel på den inre marknaden (24 mars 2011), där det konstateras att onlinespelarnas profil ser ut att avvika från profilen för traditionella kunder vid kasinon eller vadslagningsställen⁽²⁹⁾.

(66) De danska myndigheterna upprepar också att onlineaktörernas tillbakabetalningsprocent är betydligt högre eftersom de har lägre driftskostnader. De påpekar också att skillnaderna mellan online- och landbaserade kasinon tar sig uttryck i form av tekniska aspekter hos den programvara som används, de olika bestämmelserna för hur licenser beviljas och de landbaserade kasinonas lokala dominans.

(67) De danska myndigheterna bestrider också den tolkning som framförts av vissa berörda parter rörande det ovan nämnda yttrandet från generaladvokat Bot i målet *Liga Portuguesa*. De påpekar att detta yttrande, som lämnades i ett sammanhang som gällde friheten att tillhandahålla tjänster, stämmer överens med tanken om att onlineaktörer bör anses befinna sig i en rättslig och faktisk situation som inte kan jämföras med situationen för landbaserade spelaktörer.

(68) De danska myndigheterna erkänner dock att vissa typer av onlinespeltjänster fortsättningsvis kan ses som en annan form av försäljning, vilket är fallet med vadhållningstjänster.

⁽²³⁾ Swiss Institute of Comparative Law, Study of Gambling Services in the Internal Market of the European Union 2006.

⁽²⁴⁾ Samma som ovan, s. 1403.

⁽²⁵⁾ Mål T-308/00, *Salzgitter AG mot Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 2004, s. II-1933, punkt 81.

⁽²⁶⁾ Kommissionens beslut av den 14 mars 2003, COMP/M.3109, *Candover/Cinven/Gala*, punkt 16.

⁽²⁷⁾ Autorité de la Concurrence Avis n° 11-A-02 du 20 janvier 2011 relatif au secteur des jeux d'argent et de hasard en ligne.

⁽²⁸⁾ Brittiska konkurrensmyndigheten (Office of Fair Trading), beslut ME/1716-05 av den 15 augusti 2005 rörande William Hills förvärv av licensierade vadslagningsskontor tillhörande Stanley plc.

⁽²⁹⁾ Europeiska kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, KOM(2011) 128 slutlig, s. 3.

- (69) När det gäller den anmälda lagens mål förkastar de danska myndigheterna argumentet från vissa berörda parter om att den anmälda lagen har som syfte att locka utländska spelaktörer. De anser att de mål som regeringen eftersträvar är de mål som anges i lagen om spel. Dessutom skulle det allmänna målet med den nya lagen förbli oförändrat, dvs. att generera intäkter på spelande i likhet med de övriga ordningarna för att få intäkter för finansiering av den allmänna budgeten.
- (70) De danska myndigheterna instämmer i den synpunkt som vissa berörda parter har uttryckt, att skattesubjektets betalningsförmåga kan betraktas som en giltig motivering. I det aktuella fallet skulle onlineaktörernas betalningsförmåga vara betydligt lägre.
- (71) De danska myndigheterna påpekar slutligen att deras skattesystem för onlinespel är utformat för att säkerställa största möjliga intäkter. En lägre skattesats för onlinespel skulle svara mot behovet att nå jämvikt mellan de fyra mål som anges i den anmälda lagen och behovet att maximera skatteintäkterna.

7. BEDÖMNING AV STÖDÅTGÄRDEN

7.1 Förekomsten av statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget

- (72) Enligt artikel 107 i EUF-fördraget är "stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna."
- 7.1.1 Statliga medel
- (73) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget bör det handla om stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel. En förlust av skatteintäkter motsvarar användning av statliga medel i form av skatteutgifter.
- (74) I det aktuella ärendet har ingen av parterna, varken de danska myndigheterna, de klagande eller tredje parter, hävdad att det handlar om statliga medel.
- (75) Genom att låta onlineaktörerna betala skatt enligt en relativt låg sats på 20 procent av deras GGR⁽³⁰⁾ går de danska myndigheterna miste om intäkter som utgör statliga medel. Kommissionen anser därför att den berörda åtgärden innebär förlust av statliga medel och därför genomförs med statliga medel.

⁽³⁰⁾ Se punkterna 14 och 15.

7.1.2 Fördelar

- (76) Åtgärden bör också ge mottagaren en ekonomisk fördel. Begreppet fördel omfattar inte bara positiva fördelar utan också insatser som på olika sätt lindrar de element som normalt belastar ett företags budget⁽³¹⁾.
- (77) I det aktuella ärendet har ingen av parterna – varken de danska myndigheterna, de klagande eller tredje parter, bestridit att det handlar om en fördel.
- (78) Enligt lagen om spelskatt är onlinespelföretag skyldiga att betala skatt på sin GGR enligt en sats på 20 procent. Denna skattesats är betydligt lägre än den som tillämpas på landbaserade spelaktörer. Onlinespelföretagen åtnjuter därför en fördel i form av en lägre skattebörda. Den berörda åtgärden ger därför en fördel till företag som erbjuder onlinespeltjänster.

7.1.3 Snedvridning av konkurrensen och inverkan på handeln

- (79) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget ska åtgärden påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen. I det aktuella fallet kommer onlineaktörer som vill etablera sig i Danmark att utsättas för konkurrens och delta i handeln mellan medlemsstaterna. Av det följer att lagen om spelskatt, enligt vilken danska företag som erbjuder onlinespeltjänster får en gynnsam skattebehandling, påverkar handeln mellan medlemsstaterna och snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen.

7.1.4 Selektivitet

- (80) För att åtgärden ska betraktas som statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget måste den konstateras vara selektiv, dvs. gynna vissa företag eller viss produktion.
- (81) Den etablerade tolkningen av selektivitet i rättspraxis är att en åtgärd är selektiv om den är avsedd att delvis undanta vissa företag från de ekonomiska belastningar som uppstår vid normal tillämpning av det allmänna systemet med obligatoriska bidrag som åläggs enligt lag⁽³²⁾. Av detta följer att åtgärden är selektiv om den innebär en avvikelse från tillämpningen av det allmänna

⁽³¹⁾ Mål 30/59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mot Höga myndigheten i Europeiska kol- och stålgemenskapen*, REG 1961, s. 3, punkt 19.

⁽³²⁾ Mål 173/73, *Republiken Italien mot Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 1974, s. 709, sammanfattning nr 3.

skattesystemet. I gällande rättspraxis fastslås att det ska undersökas om en given åtgärd gynnar vissa företag i förhållande till andra företag som befinner sig i en jämförbar rättslig och faktisk situation med tanke på det mål som gäller för åtgärden i fråga ⁽³³⁾.

- (82) Om bedömningen tyder på att åtgärden avviker från det allmänna skattesystemet bör man undersöka om avvikelserna följer av arten eller strukturen hos det skattesystem som åtgärden utgör del av ⁽³⁴⁾. Det ska med andra ord undersökas om den aktuella åtgärden, som a priori verkar vara selektiv, kan motiveras med tanke på skattesystemets logik ⁽³⁵⁾.

Referenssystem

- (83) I det aktuella fallet bör skattesystemet för dansk spelverksamhet definieras som referenssystem. Syftet med lagen om spelskatt är att reglera betalningen av skatt på all spelverksamhet som erbjuds eller ordnas i Danmark, oavsett om verksamheten är online- eller landbaserad. Den berörda åtgärden (dvs. differentierad skattemässig behandling till förmån för onlinespel) bör därför bedömas mot detta referensskattesystem.

Avvikelse från det allmänna skattesystemet

- (84) Eftersom det i den anmälda lagen föreskrivs att innehavare av licens för att erbjuda spel i onlinekasinon beskattas med 20 procent av GGR, medan innehavare av licens för att erbjuda spel i landbaserade kasinon beskattas med en grundskatt på 45 procent av GGR och en tilläggs skatt på upp till 30 procent av GGR, uppstår frågan om huruvida online- och landbaserade spelaktörer som beskattas på olika sätt kan anses vara i en rättsligt och faktiskt jämförbar situation.
- (85) I detta hänseende har de danska myndigheterna vidhållit att online- och landbaserade spelaktiviteter inte är rättsligt och faktiskt jämförbara när det gäller plattform, kostnader, ekonomiska marginaler, sociala upplevelser, leverantörer eller produkter.

⁽³³⁾ Mål C-88/03, *Republiken Portugal mot Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 2006, s. I-7115, punkt 54, mål C-172/03, *Wolfgang Heiser mot Finanzamt Innsbruck*, REG 2005, s. I-1627, punkt 40, mål C-169/08, *Presidente del Consiglio dei Ministri mot Regione Sardegna*, REG 2009, s. I-10821, punkt 61.

⁽³⁴⁾ Mål C-487/06 P, *British Aggregates Association mot kommissionen*, REG 2008, s. I-10515, punkt 83.

⁽³⁵⁾ Mål 173/73, *Republiken Italien mot Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 1974, s. 709, punkt 15; kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag, EGT C 384, 10.12.1998, punkt 23.

- (86) De har även, i likhet med andra berörda parter, betonat den väsentliga skillnaden mellan de två kategorierna av aktörer med hänvisning till den skarpa konkurrens som gäller för onlinekasinon jämfört med den avsaknad av konkurrens som gäller för landbaserade aktörer.

- (87) Trots ett antal objektiva skillnader mellan online- och landbaserade spelaktörer (såsom närvaro online och fysisk närvaro), anser kommissionen att de ovan nämnda skillnaderna mellan online- och landbaserade kasinon inte är tillräckliga för att man ska kunna fastslå en väsentlig och avgörande rättslig och faktisk skillnad mellan de två typerna av företag.

- (88) I detta hänseende noterar kommissionen att de spel som erbjuds av landbaserade och onlinebaserade spelaktörer motsvarar varandra. De spel som erbjuds både av online- och landbaserade aktörer – roulette, baccarat, punto banco, blackjack, poker och spel på vinstgivande spelmaskiner – utgör delar av samma spelaktiviteter, oavsett om spelen erbjuds online eller på landbaserade platser. Dessutom verkar kasinospel som erbjuds online och på landbaserade platser att vara tekniskt sett jämförbara när det gäller teknisk plattform, format och parametrar.

- (89) I detta hänseende anser kommissionen att man i beskattningshänseende bör se onlinespelen som en ny distributionskanal för samma typ av spelverksamhet. Som stöd för denna ståndpunkt noterar kommissionen att man i onlinekasinon har gjort betydande insatser för att simulera upplevelsen i landbaserade kasinon, så att spelaren upplever sig spela i ett landbaserat kasino i stället för i en virtuell miljö.

- (90) De danska myndigheterna har, i syfte att underbygga sin syn på att online- och landbaserat spelande inte kan jämföras rättsligt och faktiskt, hänvisat bland annat till ett beslut från British Office of Fair Trading enligt vilket åtskillnad görs mellan licensierade vadsagningskiosker å ena sidan och vadslagning per telefon eller Internet å andra sidan ⁽³⁶⁾. Denna hänvisning är dock inte förenlig med de danska myndigheternas ståndpunkt om att online- och landbaserad vadslagning är identiska tjänster ⁽³⁷⁾. I detta hänseende är det också motsägelsefullt att de danska myndigheterna anser att landbaserade och onlinebaserade vadslagningstjänster är liknande verksamheter och beskattar dem på samma sätt, medan de anser att andra typer av online- och landbaserade speltjänster är distinkta verksamheter som skiljer sig åt sinsemellan och som beskattas med olika skattesatser.

⁽³⁶⁾ Se fotnot 28.

⁽³⁷⁾ Artikel 6 i lagen om spelskatt.

- (91) De danska myndigheterna hänvisade också till kommissionens beslut i ärendet *Candover-Cinven-Gala* ⁽³⁸⁾ enligt vilket spelmaskiner (jackpotautomater, enarmade banditer och all-cash-spelmaskiner eller nöjesspel med priser) utgör en separat produktmarknad ⁽³⁹⁾. Bortsett från att det beslutet varken berör tillämpning av reglerna om statligt stöd eller frågan om selektivitet, framgår det dock av beslutet att spelautomater (jackpotautomater, enarmade banditer och all-cash-spelmaskiner eller nöjesspel med priser) utgör en separat produktmarknad, även om de också kan betraktas som en del av spelutbudet på de platser där de finns, dvs. i kasinon, bingo-klubbar, spelhallar, barer, vadslagningsskiosker osv. ⁽⁴⁰⁾
- (92) De påstådda skillnaderna rörande användarnas socioekonomiska profiler, risken för att utveckla spelberoende och marknadens utveckling är inte tillräckliga för att slå fast att online- och landbaserat spelande är två olika typer av aktiviteter som inte är rättsligt och faktiskt jämförbara. Vissa av de undersökningar som de danska myndigheterna och de klagande hänvisar till ser ut att innehålla tillräckliga uppgifter för att ge stöd för motsatta slutsatser. De danska myndigheterna hävdar således att kommissionens undersökning från 2006 om speltjänster på den inre marknaden ⁽⁴¹⁾ tyder på att online- och landbaserade marknaderna är separata ⁽⁴²⁾. Vissa av de berörda parterna hänvisade till samma rapport ⁽⁴³⁾ men då för att påpeka att marknaden för onlinespel inte ska ses som en ny marknad utan som en utvidgning av samma spelmarknad kännetecknad av utvecklingen av nya hybridspel ⁽⁴⁴⁾.
- (93) Motstridiga uttalanden finns också i den undersökning som genomfördes av det danska socialforskningsinstitutet ⁽⁴⁵⁾ och som såväl de danska myndigheterna som de klagande hänvisade till. Där som de danska myndigheterna hävdar att spelare i landbaserade kasinon skiljer sig från spelare i onlinekasinon när det gäller ålder, kön och utbildningsnivå, hänvisar de klagande till samma undersökning men kommer till motsatta slutsatser och hävdar att undersökningen visar att det inte finns väsentliga skillnader mellan användarprofilerna i online- och landbaserade kasinon. De anser att undersökningen visar att spelare som spelar i online- och landbaserade kasinon typiskt tillhör samma grupp av unga män mellan 18 och 24 års ålder ⁽⁴⁶⁾.
- (94) På grundval av det ovanstående sluter kommissionen sig till att online- och landbaserade kasinon ska ses såsom rättsligt och faktiskt jämförbara. Eftersom både online- och landbaserat spelande är förknippat med samma risker, gäller den anmälda åtgärden både online- och landbaserat spelande. Den berörda åtgärden medför differentierad skattemässig behandling som gynnar onlineaktörer och missgynnar landbaserade kasinon. Av detta följer att den åtgärd som granskas a priori bör anses vara selektiv i den mening som avses i artikel 107 i EUF-fördraget, eftersom den utgör en avvikelse från det allmänna skattesystemet.

Berättigande med stöd av skattesystemets logik

- (95) Huruvida en åtgärd som a priori verkar vara selektiv kan berättigas med hänvisning till skattesystemets art eller struktur måste bedömas mot bakgrund av gällande rättspraxis. Skattesystemets grundprinciper eller huvudlinjer kan användas som grund för att berättiga åtgärdens selektivitet.
- (96) I detta hänseende hävdade de danska myndigheterna, med hänvisning till den berörda sektorns särdrag, att den differentierade skattemässiga behandlingen till förmån för onlinespelaktörerna är det enda sättet att säkerställa ett effektivt skattesystem. En högre skattesats skulle avhålla onlineaktörerna från att anhänga om en dansk licens, medan en lägre skattesats för alla aktörer skulle motarbeta det allmänna målet att hålla spelandet på en skälig nivå.
- (97) De danska myndigheterna har också hävdat att onlineaktörernas betalningsförmåga, som enligt uppgift är lägre än de landbaserade kasinoaktörernas, motiverade de olika skattesatserna mellan de två kategorierna av aktörer.
- (98) Mot bakgrund av de ovan nämnda argumenten påminner kommissionen om att en medlemsstat, enligt rättspraxis ⁽⁴⁷⁾ och enligt kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag ⁽⁴⁸⁾ måste fastställa om den berörda åtgärden bygger på systemets grundprinciper. Ett berättigande som baserar sig på det berörda skattesystemets art eller allmänna struktur utgör ett undantag från förbudet mot statligt stöd. Det måste därför vara föremål för en strikt tolkning ⁽⁴⁹⁾.

⁽³⁸⁾ Se punkt 64.

⁽³⁹⁾ Se fotnot 26.

⁽⁴⁰⁾ Samma som ovan.

⁽⁴¹⁾ Swiss Institute of Comparative Law, Study of Gambling Services in the Internal Market of the European Union 2006.

⁽⁴²⁾ Se svaren på begäran om information som lämnats av de danska myndigheterna, den 20 oktober 2010, punkt 2.10, synpunkter lämnade av de danska myndigheterna, den 14 januari 2011, s. 9, punkt 42.

⁽⁴³⁾ Se synpunkterna från Dansk Automat Brancheforening och Royal Casino, lämnade den 18 februari 2011, s. 1.

⁽⁴⁴⁾ Samma som ovan, s. 1403.

⁽⁴⁵⁾ Undersökning av Socialforskningsinstitutet (det danska socialforskningsinstitutet), 2007.

⁽⁴⁶⁾ Se t.ex. synpunkterna från nio grekiska kasinon, den 21 februari 2011, s. 18.

⁽⁴⁷⁾ Mål 173/73, *Republiken Italien mot Europeiska gemenskapernas kommission*, REG 1974, s. 709, punkt 15.

⁽⁴⁸⁾ Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag, EGT C 384, 10.12.1998, punkt 23.

⁽⁴⁹⁾ Förenade målen T-127/99, T-129/99 och T-148/99, *Diputación Foral de Álava m.fl. mot kommissionen*, REG 2002, s. II-1275, punkt 250.

(99) Följaktligen måste de danska myndigheterna bevisa att den berörda skatteåtgärden kan motiveras med skattesystemets logik. De danska myndigheterna framförde dock inte tillräckliga och övertygande bevis som stöd för sitt påstående om att lägre skattesats för ett visst segment (onlineaktörer) som utgör del av en större kategori (spelaktörer) som ett medel för att säkerställa att de förstnämnda ansöker om licens skulle bygga på de principer och den logik som gäller för det danska skattesystemet. Särskilt gäller att målet att locka utländska onlineaktörer till Danmark och få dem att omfattas av de danska reglerna bör betraktas som ett mål för allmän ordning som faller utanför skattesystemets logik.

(100) När det gäller onlineaktörernas påstådda sämre betalningsförmåga kunde de danska myndigheterna inte heller fastställa att det skulle finnas en lönsamhetsskillnad mellan online- och landbaserade kasinoaktiviteter som skulle motivera den differentierade skattemässiga behandlingen. Inte heller har de danska myndigheterna påvisat att den finansiella betalningsförmågan är en princip som ingår i deras system för direkt företagsbeskattning och som kan åberopas i det aktuella fallet som motivering för den differentierade skattemässiga behandlingen av online- och landbaserade kasinon.

(101) Av det ovan anförda följer att kommissionen anser att den anmälda lagens selektivitet inte kan motiveras med hänvisning till skattesystemets logik.

7.1.5 Slutsatser

(102) Mot bakgrund av det ovan anförda anser kommissionen att kriterierna enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget uppfylls och att åtgärden genom vilken onlinespel beläggs med en lägre skattesats utgör statligt stöd till de onlineaktörer som är etablerade i Danmark.

7.2 Åtgärdens förenlighet med artikel 107.3 i EUF-fördraget

(103) I artikel 107.2 och 107.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt anges regler för när vissa stödåtgärder är förenliga med den inre marknaden och vilka typer av stöd som kan anses vara förenliga med den inre marknaden.

(104) Kommissionen anser att den aktuella åtgärden kan konstateras vara förenlig med den inre marknaden med hänvisning till det undantag som anges i artikel 107.3 c i EUF-fördraget, enligt vilket det är tillåtet med "stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset".

(105) Kommissionen noterar att åtgärden inte faller inom räckvidden för existerande riktlinjer för tillämpning av artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Åtgärden måste därför bedömas direkt mot bakgrund av denna bestämmelse i fördraget. För att en stödåtgärd ska vara förenlig enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget måste den ha ett mål av allmänt intresse på ett nödvändigt och proportionerligt sätt. Vid bedömning av en åtgärds förenlighet med den inre marknaden väger kommissionen de positiva verkningarna när det gäller att nå ett mål av allmänt intresse mot de potentiellt negativa verkningarna, såsom snedvridning av handeln och av konkurrensen. Bedömningen görs i tre steg. De två första stegen gäller de positiva verkningarna av det statliga stödet och det tredje steget gäller de negativa verkningarna och den resulterande jämvikten mellan positiva och negativa verkningar⁽⁵⁰⁾. Bedömningen är upplagd enligt följande:

- 1) Har stödåtgärden ett väldefinierat mål av allmänt intresse?
- 2) Är stödåtgärden väl anpassad för att nå ett mål av allmänt intresse, dvs. är det föreslagna stödet avsett för ett marknadsmisslyckande eller riktat på något annat mål? Här frågas särskilt följande:
 - a) Är stödåtgärden ett lämpligt instrument, dvs. finns det andra, bättre ägnade instrument?
 - b) Finns det en stimulanseffekt, dvs. leder stödet till ändrat beteende hos potentiella mottagare?
 - c) Är stödåtgärden proportionerlig, dvs. kunde samma ändring av agerande nås med mindre mängd stöd?
- 3) Är snedvridningen av konkurrensen och effekterna på handeln begränsade, så att den totala balansen är positiv?

7.2.1 Mål av allmänt intresse

(106) De danska myndigheterna förklarade att de hade beslutat att genomföra en reform av existerande lagstiftning om spel- och vadhållningstjänster i syfte att ersätta det existerande monopolsystemet med ett reglerat och delvis liberaliserat system. Liberalisering ansågs vara nödvändig bland annat för att efterleva EU-lagstiftningen efter att kommissionen inlett ett överträdelseförfarande och efter att ett motiverat yttrande lämnats den 23 mars 2007⁽⁵¹⁾, och för att svara mot hotet från olagliga speltjänster som erbjuds av spelaktörer i andra länder.

⁽⁵⁰⁾ Se *Handlingsplan för statligt stöd – Mindre men bättre riktat statligt stöd: en plan för reform av det statliga stödet 2005–2009*, KOM(2005) 107 slutlig.

⁽⁵¹⁾ Se fotnot 6.

- (107) Hittills har den danska spelsektorn i grunden varit ett statligt monopol, eftersom endast en licens har utfärdats till ett statskontrollerat företag, Danske Spil A/S. Trots att det enligt den rättsliga ramen är förbjudet för utländska onlineaktörer att marknadsföra sina speltjänster till konsumenter med hemvist i Danmark, har många onlineaktörer som är etablerade i andra medlemsstater och även i tredjeländer erbjudit sina tjänster via kanaler som inte finns i Danmark, t.ex. satellittevekanaler som sänder från Storbritannien. De danska myndigheterna konstaterade i sin anmälan att de i praktiken inte kan verkställa förbudet mot att andra speltjänstleverantörer marknadsföra sina tjänster i Danmark, eftersom det vid ett danskt domstolsförfarande fastslogs att det danska spelmonopolet utgjorde en begränsning av den fria rörligheten för tjänster. Till följd av detta fortsatte en otillfredsställande situation där det existerande monopolets laglighet ifrågasattes, inte bara genom administrativa och rättsliga förfaranden utan också genom det direkta utbudet av onlinespeltjänster från olicensierade aktörer i andra jurisdiktioner.
- (108) Enligt motiveringen som åtföljer lagen om spel motiverades liberaliseringsprocessen med hänvisning till den senaste tekniska utvecklingen genom vilken Danmark blivit del av ett globalt kommunikationssamhälle där konsumenterna har tillgång till ett brett utbud tjänster från leverantörer i olika jurisdiktioner. Under de tio senaste åren har onlinespel utvecklats till en viktig försäljningsprodukt på internet, särskilt efter att onlinepoker infördes. Internet har gett de danska medborgarna möjlighet att jämföra produkterna och produkturvalet från Danske Spil med produkter som erbjuds av onlineaktörer i Storbritannien, Malta, Gibraltar och andra länder. Under de senaste åren har ett snabbt ökande antal danskar börjat spela hos de internationella spelaktörerna. De danska myndigheterna har förklarat att regeringen var orolig för att spelutbud som inte regleras och kontrolleras effektivt kan kopplas till negativa följder för samhället i form av brottslighet och nedmontering av den allmänna ordningen, och leda till att sårbara individer blir spelberoende. Samtidigt har Danske Spil haft stadigt sjunkande intäkter. De danska myndigheterna behövde därför kunna reglera och kontrollera de speltjänster som erbjuds till danska medborgare för att kunna kanalisera spelandet till en kontrollerad ram och på så sätt förebygga negativa följder för samhället.
- (109) I anslutning till detta påminner kommissionen om att spelsektorn aldrig har varit föremål för harmonisering inom Europeiska unionen. Enligt artikel 2 i tjänstedirektivet är spel t.o.m. uttryckligen undantagna från direktivets räckvidd⁽⁵²⁾. Trots att det inte finns någon sekundärlagstiftning inom området, kan gränsöverskridande spelverksamhet falla inom räckvidden för de grundläggande friheterna i fördraget, nämligen etableringsfriheten (artikel 49 i EUF-fördraget) och friheten att tillhandahålla tjänster (artikel 56 i EUF-fördraget).
- (110) I princip krävs det enligt artikel 56 i EUF-fördraget att alla begränsningar för friheten att tillhandahålla tjänster avskaffas, även om begränsningarna gäller utan åtskillnad mellan nationella tjänstleverantörer och leverantörer från andra medlemsstater, om begränsningarna kan medföra förbud, hinder eller sämre lönsamhet för tjänstleverantörer etablerade i andra medlemsstater där de lagligen tillhandahåller liknande tjänster⁽⁵³⁾. Enligt rättspraxis gäller också att om en medlemsstat har lagstiftning enligt vilken leverantörer i en annan medlemsstat inte får erbjuda tjänster i den första medlemsstaten via internet utgör en begränsning av friheten att erbjuda tjänster enligt artikel 56 i EUF-fördraget⁽⁵⁴⁾. Dessutom är friheten att tillhandahålla tjänster en fördel både för leverantörerna och för mottagarna av tjänster⁽⁵⁵⁾.
- (111) I det aktuella fallet och trots att erbjudandet av speltjänster primärt faller inom räckvidden för den grundläggande frihet som anges i artikel 56 i EUF-fördraget, påverkas etableringsfriheten också av den danska lagstiftningen. Enligt lagen artikel 27 om spel måste tillhandahållare av onlinespel antingen vara etablerade i Danmark eller, om de har sin hemvist i en annan EU- eller EES-medlemsstat, utse en godkänd företrädare. Motiveringen för begränsningar av etableringsfriheten gäller också som motivering för begränsningarna av friheten att tillhandahålla tjänster.
- (112) Begränsningar av dessa grundläggande friheter godtas endast i form av de undantagsåtgärder som uttryckligen anges i artikel 52 i EUF-fördraget eller om de kan motiveras enligt rättspraxis på grund av tvingande hänsyn till det allmänna intresset. Enligt artikel 52.1 i EUF-fördraget tillåts begränsningar som motiveras med allmän ordning (*ordre public*), allmän säkerhet eller allmänhetens hälsa.
- (113) I fråga om spelverksamhet har domstolen i sina utslag erkänt ett antal motiveringar av tvingande allmänt intresse, såsom konsumentskydd, förebyggande av bedrägeri och begränsningar av incitament till överdrivna utgifter på spelande samt det allmänna behovet att bevara den allmänna ordningen. I det sammanhanget kan moraliska, religiösa och kulturella faktorer och de moraliskt och finansiellt skadliga följderna för individen och samhället förknippade med spelande och vadhållning tjäna som motivering för att ge de nationella myndigheterna en tillräcklig bedömningsmarginal, så att de kan avgöra vad som krävs för konsumentskyddet och skyddet av

⁽⁵²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden, EUT L 376, 27.12.2006, s. 36.

⁽⁵³⁾ Mål C-76/90, *Säger*, REG 1991 s. I-4221, punkt 12, mål C-58/98, *Corsten*, REG 2000, s. I-7919, punkt 33.

⁽⁵⁴⁾ Mål C-243/01, *Gambelli*, REG 2003, s. I-13031, punkt 54.

⁽⁵⁵⁾ Förenade målen 286/82 och 26/83, *Luisi och Carbone*, REG 1984, s. 377, punkt 16.

allmän ordning. Det betyder att begränsningarna under alla omständigheter måste motiveras med tvingande krav med tanke på det allmänna intresset, vara lämpliga för att det eftersträvade målet ska nås och inte gå längre än vad som är nödvändigt för att nå målet. Begränsningarna måste också tillämpas utan diskriminering ⁽⁵⁶⁾.

(114) Här bör dock noteras att förlorade skatteintäkter inte finns bland de motiveringar som förtecknas i artikel 52 i EUF-fördraget eller godkänns enligt rättspraxis ⁽⁵⁷⁾, och därför kan de inte betraktas som tvingande skäl med hänvisning till det allmänna intresset som kan användas för att motivera en åtgärd som i princip står i strid med grundläggande rättigheter.

(115) När det gäller just motiveringen för begränsning av utbudet av gränsöverskridande spel har domstolen fastslagit följande ⁽⁵⁸⁾:

"57. I detta sammanhang ska det framhållas (...) att lagsiftningen om hasardspel tillhör de områden där det föreligger avsevärda moraliska, religiösa och kulturella skiljaktigheter mellan medlemsstaterna. Eftersom det inte finns någon gemenskapsharmonisering om hasardspel ankommer det på varje medlemsstat att på dessa områden i enlighet med sin egen värdeskala fastställa vad som krävs för att skydda de berörda intressena.

58. Den omständigheten att en medlemsstat har valt ett annorlunda skyddssystem än det som har antagits i en annan medlemsstat påverkar inte i sig bedömningen av om bestämmelserna på området är nödvändiga och proportionerliga. Bestämmelserna ska endast bedömas med hänsyn till de ändamål som de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten eftersträvar och den skyddsnivå som de avser att säkerställa.

59. Medlemsstaterna är således fria att fastställa målsättningarna för sin politik i fråga om hasardspel och, vid behov, exakt fastställa den eftersträvade skyddsnivån. De

inskränkningar som föreskrivs ska likväl uppfylla de krav på proportionalitet som följer av domstolens rättspraxis (domen i det ovannämnda målet *Placanica* m.fl., punkt 48).

(...)

69. Området för hasardspel som tillhandahålls via Internet har inte blivit föremål för någon harmonisering på gemenskapsnivå. En medlemsstat har således rätt att anse att endast den omständigheten att en operatör (...) via Internet lagligen erbjuder tjänster på detta område i en annan medlemsstat, där denne är etablerad och i princip redan är föremål för i lag föreskrivna krav och kontroller utförda av de behöriga myndigheterna i den sistnämnda medlemsstaten, inte utgör en tillräcklig garanti för att de inhemska konsumenterna skyddas mot riskerna för bedrägeri och brottslighet, mot bakgrund av de svårigheter som myndigheterna i etableringsmedlemsstaten i ett sådant sammanhang kan ha att bedöma operatörernas yrkesmässiga förtjänster och redbarhet.

70. Avsaknaden av direktkontakt mellan konsumenten och operatören gör dessutom att hasardspel som är åtkomliga via Internet medför andra typer av och större risker jämfört med vad som var fallet på de traditionella marknaderna för sådana spel vad gäller bedrägerier som operatörerna eventuellt kan göra sig skyldiga till gentemot konsumenterna."

(116) Domstolen har även i en nyligen utfärdad dom hänvisat i detalj till riskerna med onlinespel ⁽⁵⁹⁾:

"103. Det ska dessutom påpekas att de omständigheter som kännetecknar utbudet av hasardspel via Internet på samma sätt kan medföra andra och större risker vad gäller konsumentskyddet, särskilt för unga och för personer som har ett stort spelbegär eller hos vilka ett sådant begär kan uppstå, än vad som är fallet på de traditionella marknaderna för sådana spel. Utöver den ovannämnda bristen på direkt kontakt mellan konsumenten och aktören, utgör den omständigheten att spel via Internet är särskilt lättillgängligt och ständigt pågående, liksom den potentiellt stora omfattningen och förekomsten av ett sådant utbud på en internationell marknad i en miljö som dessutom kännetecknas av att spelaren är isolerad, anonym och fri från social kontroll, faktorer som är ägnade att främja utvecklingen av spelberoende och överdrivna utgifter för spel och därför öka de därmed förbundna negativa sociala och moraliska konsekvenserna, såsom har betonats i fast rättspraxis.

⁽⁵⁶⁾ Se mål C-243/01, *Gambelli*, REG 2003, s. I-13031, punkterna 63–65 och förenade målen C-338/04, C-359/04 och C-360/04, *Placanica* m.fl., REG 2007, s. I-1891, punkterna 46–49.

⁽⁵⁷⁾ Mål C-446/03, *Marks & Spencer*, REG 2005, s. I-10837, punkt 44, mål C-319/02, *Manninen*, REG 2004, s. I-7477, punkt 49 och den rättspraxis som nämns. I fråga om begränsningar av spelverksamhet, se mål C-243/01, *Gambelli*, REG 2003, s. I-13031, punkterna 61 och 62.

⁽⁵⁸⁾ Mål C-42/07, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional*, REG 2009, s. I-10447, punkt 57 och framåt.

⁽⁵⁹⁾ Mål C-46/08, *Carmen Media Group*, 2009, ännu inte offentliggjort, punkt 103.

104. Det ska vidare anmärkas att det – med hänsyn till medlemsstaternas utrymme för eget skön avseende på vilken nivå skyddet för konsumenter och för ordningen i samhället ska ligga vad gäller hasardspel – inte krävs, för att kravet på proportionalitet ska vara uppfyllt, att en inskränkande bestämmelse som en medlemsstats myndigheter har antagit överensstämmer med en uppfattning som delas av samtliga medlemsstater, vad avser det sätt på vilket det aktuella legitima intresset ska skyddas (se, analogt, dom av den 28 april 2009 i mål C-518/06, kommissionen mot Italien, REG 2009, s. I-3491, punkterna 83 och 84).
105. Mot denna bakgrund ska det medges att en åtgärd som syftar till att förbjuda alla hasardspel via Internet i princip kan anses vara ägnad att uppnå de legitima målen att motverka att allmänheten lockas till överdrivna utgifter för spel, att bekämpa spelberoende och att skydda minderåriga, trots att sådana spel fortfarande är tillåtna via traditionella kanaler.”
- (117) Avsaknaden av harmonisering inom spelområdet och medlemsstaternas olika principer rörande de spel som godkänns och de aktörer som har tillstånd att erbjuda dem ger en bild av en mycket fragmenterad inre marknad för tillhandahållandet av gränsöverskridande speltjänster. Medan en del medlemsstater begränsar eller t.o.m. förbjuder erbjudandet av vissa hasardspel har andra gått in för öppnare marknader. Många medlemsstater har även nyligen sett över sin spellagstiftning eller håller på att göra det, med tanke på det växande utbudet av onlinespel.
- (118) De danska myndigheterna lämnade inga detaljerade uppgifter om i hur stor utsträckning danska medborgare spelar olagliga spel, men påpekade i stället att den oreglerade onlinespelsektorns utveckling var en oroande aspekt socialt sett.
- (119) Denna trend bekräftas i Europeiska kommissionens grönbok från mars 2011 ⁽⁶⁰⁾. I det åtföljande dokumentet från kommissionens avdelningar anges att de totala bruttointäkterna från onlinespel i Danmark var 250 miljoner euro år 2008, av vilka 14 procent (34 miljoner euro) kom från kasinospel och 22 procent (56 miljoner euro) från poker ⁽⁶¹⁾. Både onlinekasinospel och onlinepoker är förbjudna aktiviteter.
- (120) Dessa siffror förväntas öka. Enligt grönboken är onlinespel det snabbast ökande segmentet av spelmarknaden, och stod år 2008 för 7,5 procent av de årliga totalintäkterna på denna marknad (EU-27), och förväntas öka till det dubbla fram till ⁽⁶²⁾. För det andra gäller att andelen nationell spelkonsumtion som kan tillskrivas onlinespel uppskattas till 21,9 procent i Danmark, vilket är den näst högsta andelen i EU, där genomsnittet är 7,5 procent. ⁽⁶³⁾
- (121) Med beaktande av ovan nämnda rättspraxis och de allmänna egenskaperna hos spelmarknaden i EU anser kommissionen att de argument som de danska myndigheterna har lagt fram för att motivera antagandet av den anmälda åtgärden är välgrundade. Särskilt gäller att kommissionen är medveten om de aktuella aktiviteternas särdrag: onlinespel via Internet har omvandlat sektorn och lett till en global marknadsplats där de fysiska gränserna suddas ut. I detta sammanhang, såsom konstateras i grönboken från 2011 ⁽⁶⁴⁾, noterar kommissionen också att det finns ett behov att kontrollera onlinespelsektorn för att förebygga de skadliga följder som onlinespel kan ha för konsumenterna. Utöver att man bör beakta den betydande risk för beroende i samband med onlinespel som har fastställts i flera sociala undersökningar ⁽⁶⁵⁾ bör speciell uppmärksamhet fästas vid minderåriga och andra känsliga personer, bland dem låginkomsttagare, spelare med tidigare spelberoende och unga som inte är medvetna om riskerna förknippade med spelproblem. För att skydda dessa kategorier av potentiella spelare bör medlemsstaterna kunna kontrollera onlinespelsektorn, bland annat genom att fastställa åldersgränser eller licensvillkor, kontrollera systemen för betalningshantering och begränsa marknadsföringen av onlinespel.
- (122) Reformen i Danmark som ledde till att den anmälda lagen antogs, är därför överensstämmande med målet enligt Europeiska kommissionens grönbok av den 24 mars 2011 om onlinespel på den inre marknaden, dvs. att bidra till att det i medlemsstaterna kan inrättas en rättslig ram för onlinespel och därmed bättre rättssäkerhet för alla parter ⁽⁶⁶⁾. Grönboken är ett svar på rådets slutsatser från december 2010 som välkomnade ett brett samråd som Europeiska kommissionen genomför om onlinespel på den inre marknaden och som skulle ge möjlighet till en djupgående diskussion om de frågor
-
- ⁽⁶⁰⁾ Europeiska kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, KOM(2011) 128 slutlig, s. 8.
- ⁽⁶¹⁾ Europeiska kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, arbetsdokument från kommissionens avdelningar, SEK(2011) 321, s. 10.
- ⁽⁶²⁾ Se fotnot 60.
- ⁽⁶³⁾ Europeiska kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, arbetsdokument från kommissionens avdelningar, SEK(2011) 321, s. 9.
- ⁽⁶⁴⁾ Europeiska kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, KOM(2011) 128 slutlig, s. 19.
- ⁽⁶⁵⁾ Närmare uppgifter om dessa undersökningar finns i kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, KOM(2011) 128 slutlig, sidan 19 och framåt.
- ⁽⁶⁶⁾ Europeiska kommissionens grönbok om onlinespel på den inre marknaden, KOM(2011) 128 slutlig, s. 7.

som särskilt har lyfts fram från onlinespeltjänsternas sida ⁽⁶⁷⁾ och på Europaparlamentets resolution av den 10 mars 2009 i vilken kommissionen uppmanas att i nära samarbete med de nationella regeringarna undersöka de ekonomiska verkningarna och övriga verkningarna av att gränsöverskridande speltjänster erbjuds ⁽⁶⁸⁾. Det måste betonas att den lagstiftningsreform som genomfördes genom den anmälda lagen är i överensstämmelse med de mål som kommissionen förespråkar och som ledde till att överträdelseförfarandet inleddes och att ett motiverat yttrande översändes till de danska myndigheterna i mars 2007 ⁽⁶⁹⁾.

- (123) Av dessa skäl anser kommissionen att den anmälda lagen om spel, i den utsträckning den är avsedd att liberalisera marknaden och tillåta danska och utländska onlinespelaktörer att erbjuda sina tjänster till personer med hemvist i Danmark samtidigt som de ser till att de uppfyller de nödvändiga villkoren för att beviljas licens från de danska myndigheterna, tjänar som ett väldefinierat mål i allmänhetens intresse.

7.2.2 Stöd som lämpar sig väl för det önskade målet

- (124) En stödåtgärd anses vara nödvändig och proportionell när den utgör ett lämpligt instrument för att nå det identifierade målet i allmänhetens intresse, när det har en incitamentsverkan på mottagarna och när det inte medför onödig snedvridning av konkurrensen.

Lämpligt instrument

- (125) Den danska regeringen beslöt att liberalisera den danska marknaden för onlinespel och tillåta att ett obegränsat antal onlinelicenser utfärdas. Utfärdandet av en sådan licens är dock föremål för ett antal villkor som bland annat hör samman med redbarheten hos de personer som leder företaget som anholder om en licens. För att liberaliseringen ska vara framgångsrik har den danska regeringen också beslutat att sänka skattesatsen för onlineaktörer och hålla kvar de skattesatser som har använts för landbaserade spelaktörer. De klagande hävdade i detta hänseende att lägre skattesats för onlineaktörer inte är den lämpligaste lösningen. Exempelvis blockering av betalningar och kommunikation (instrument för avgränsning, s.k. ring-fencing) kunde fortfarande användas för att nå liberaliseringsprocessens mål utan att man behöver sänka skattesatserna för onlineaktörer. De klagande anser att Danmark därför kunde ha valt att verkställa förbudet mot olagligt onlinespelande genom att införa blockering

av betalning och kommunikation (system för filtrering av domännamn, blockering av IP-adresser och blockering av betalningar) eller genom att begränsa antalet licenser som utfärdas.

- (126) I fråga om blockeringssystem anges i kommissionens grönbok att systemens effektivitet bygger på en förhandsdefinierad och uppdaterad förteckning över de element som ska blockeras och på effektiv programvara. Som de danska myndigheterna påpekade är det dock tvivelaktigt om dessa blockeringssystem kan ge de förväntade resultaten, eftersom onlinespelare kan kringgå internetblockeringen genom att byta de portar som används, och förbud mot vissa betalningar kan ge blockering av helt lagliga handelstransaktioner som inte har att göra med betalning av insatser och vinster.
- (127) När det gäller möjligheten att utfärda ett begränsat antal onlinelicenser beror effekterna på det antal licenser som ska utfärdas. Om antalet begränsas till endast ett fåtal licenser kommer det att finnas ett fåtal konkurrenter och begränsad konkurrens som påverkar utbudet, vilket betyder dyrare tjänster för konsumenterna på grund av lägre återbetalningsprocent, jämfört med en situation med obegränsat antal licenser. Med endast ett fåtal licenser begränsas också variationen och kvaliteten på det utbud som är tillgängligt för konsumenterna på marknaden och leverantörerna lockas till sämre uppmärksamhet när det gäller att svara mot konsumenternas önskemål och behov ⁽⁷⁰⁾. Begränsning av antalet licenser ger också upphov till frågor rörande kriterierna för bestämning av antalet licenser på ett opartiskt sätt, hur och av vilka institutioner licenskraven övervakas och hur olagliga tjänster hanteras, dvs. vem som vidtar vilka åtgärder mot olagligt erbjudna speltjänster ⁽⁷¹⁾.

- (128) Med tanke på dessa aspekter anser kommissionen att den lägre skattesatsen för onlinespel är ett lämpligt instrument för att nå de liberaliseringsmål som gäller för den nya lagen om spel. Genom stödåtgärden kan man se till att onlineaktörer som vill erbjuda speltjänster för personer med hemvist i Danmark ansöker om licens och uppfyller tillämpliga nationella bestämmelser.

Incitamentseffekt

- (129) Kommissionen anser att stödåtgärden ger möjlighet att modifiera agerandet hos utländska aktörer som erbjuder speltjänster online, eftersom den lägre skattesatsen utgör ett incitament för sådana aktörer att få en licens i Danmark och således kunna börja erbjuda onlinespeltjänster på ett lagligt sätt.

⁽⁶⁷⁾ Slutsatser om ramen för spel och vadslagning i EU-medlemsstaterna, antagna vid rådets 3057:e möte (konkurrens) i Bryssel den 10 december 2010. Rådets dokument 16884/10.

⁽⁶⁸⁾ Europaparlamentets resolution av den 10 mars 2009 om integriteten för hasardspel online. (2008/22125(INI)), P6-2009-0097. Bland de frågor som tas upp finns annonsering och marknadsföring, minderåriga personer, bedrägerier och annan brottslig verksamhet och integritet, socialt ansvarstagande konsumentskydd och beskattning.

⁽⁶⁹⁾ Se punkt 7.

⁽⁷⁰⁾ Swiss Institute of Comparative Law, Study of Gambling Services in the Internal Market of the European Union 2006, s. 1108.

⁽⁷¹⁾ Swiss Institute of Comparative Law, International vergleichende Analyse des Glücksspielwesens, 2009, s. 18. <http://mpk.rlp.de/mpkrlpde/sachthemen/studie-zum-gluecksspielwesens/>

Stödets proportionalitet

- (130) Ett stöd bedöms vara proportionerligt endast om samma ändring av agerande inte kan nås med mindre stöd och mindre snedvridning. Stödets belopp måste begränsas till det minimum som krävs för att den åtgärd som får stöd kan genomföras. I det aktuella fallet anser kommissionen att de danska myndigheterna har utformat åtgärden på sådant sätt att den tänkbara mängden statligt stöd minimeras, liksom även de snedvridningar av konkurrensen som kan uppstå till följd av åtgärden.
- (131) I ett memorandum från det danska skatteministeriet av den 6 mars 2010 till de politiska språkrören för de politiska partierna i det danska parlamentet rörande nivån för den skattesats som ska fastställas ⁽⁷²⁾ motiverades valet av den lägre skattesatsen på 20 procent av GGR för onlinespel med hänvisning till följande kriterier:
- a) Spel under danska licenser bör anpassas till det nuvarande utbudet av onlinespel från utlandet, dvs. skattesatsen måste justeras till att motsvara de höga återbetalningsprocenter som erbjuds av dessa utländska leverantörer och locka dem till att faktiskt ansöka om en licens.
 - b) Det totala antalet spel som erbjuds bör öka, och leda till en allmän ökning av omsättningen.
 - c) Spelprodukterna bör vara så lockande att spelarna inte vill spela på de sajter som erbjuds av utländska (olagliga) aktörer.
 - d) Blockeringsinstrument bör användas för att i kombination med punkterna a) till c) säkerställa att spelandet på olagliga sajter reduceras till ett minimum.
- (132) I detta memorandum noterar de danska myndigheterna att det i lagstiftningen i Storbritannien, som bör anses ligga mycket nära den danska lagstiftningen om spel, fastställs en skattesats på 15 procent för onlinespel. De danska myndigheterna ansåg att skattesatsen för onlinespel kan sättas högre än i Storbritannien, eftersom Danmark i motsats till Storbritannien också kommer att införa kompletterande blockeringsåtgärder för att göra det svårare för spelarna att använda utländska sajter som inte har dansk licens.
- (133) De danska myndigheterna hänvisar också till Frankrike och Italien som har liberaliserat sina marknader och ålägger högre skattesatser än i Storbritannien. De danska myndigheterna noterar att dessa marknader är betydligt större än den danska marknaden. Marknadens storlek kan ha en påtaglig inverkan på aktörernas vilja att komma in på en marknad även om skattesatsen är högre, eftersom de kostnader som av tvång är förknippade med att lägga upp verksamhet på en ny marknad tenderar att vara jämförelsevis högre när det gäller mindre marknader.
- (134) De danska myndigheternas memorandum innehåller en simulering av de tänkbara intäktsverkningarna av skattesatser på 15, 20 och 25 procent, även med beaktande av eventuella ändringar i spelarnas och aktörernas agerandemönster. Slutsatserna från simuleringen är att en skattesats på 20 procent antagligen även i fortsättningen gör det tillräckligt attraktivt för spelaktörerna att ansöka om en dansk licens och för spelarna att anse att tjänsterna är lockande. Om skattesatsen sätts högre (t.ex. 25 procent) kan detta leda till ökat tryck på återbetalningsprocenter, med det resultatet att den positiva intäktseffekten av en skattesats på 25 procent kan bli lägre än med en skattesats på 20 procent.
- (135) De danska lagstiftarna slöt sig således till att en högre skattesats för onlinespel högst sannolikt skulle leda till en spelprodukt som inte är tillräckligt lockande för spelarna, vilket i sin tur leder till lägre omsättning och därmed tar ut förhoppningarna om omedelbart högre skatteintäkter.
- (136) De slutsatser som nåtts av de danska lagstiftarna vad gäller lämplig beskattningsnivå för onlinespel bekräftas också av en rapport från ett konsultföretag för industrin som konstaterade att en skattesats på 20 procent inte betyder att staten går miste om intäkter som den annars skulle ha fått ⁽⁷³⁾. Enligt den rapporten var denna den högsta genomförbara skattesatsen – en högre skattesats skulle betyda utebliven avkastning, dvs. att skattesatsen helt enkelt är för hög för att de aktörer som vill in på marknaden skulle se affärsutsikterna som lönande. Skattesatser högre än denna skulle medföra sjunkande skatteintäkter.
- (137) Mot bakgrund av det ovanstående anser kommissionen att en skattesats på 20 procent av GGR som tillämpas på onlineaktörer inte är lägre än nödvändigt för att säkerställa att man når målen med lagen om spel. Åtgärden uppfyller därför de proportionalitetskrav som fastställs i domstolens rättspraxis.

7.2.3 Inverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna

- (138) När det gäller stödåtgärdens inverkan på konkurrensen och handeln måste man skilja mellan eventuella snedvridningar av handeln mellan medlemsstaterna och snedvridningar av konkurrensen inom Danmark, särskilt i fråga om existerande landbaserade spelaktörer.

⁽⁷²⁾ Se punkt 38.

⁽⁷³⁾ H2 Gambling Capital, An independent model assessment of various taxation/licensing models for regulating remote gambling in the Netherlands, februari 2011.

(139) I fråga om handeln mellan medlemsstaterna kan inga negativa verkningar förväntas. Lagen om spel gör det möjligt för personer med hemvist i Danmark att spela lagligt på sajter som tillhör licensierade onlinespelaktörer. Dessa är inte begränsade till personer med hemvist i Danmark utan kan nås av alla personer med hemvist i en EU-medlemsstat, med de begränsningar som eventuellt gäller enligt nationell lagstiftning. Genom en skattesats där onlineaktörer betalar 20 procent av GGR är den danska åtgärden i stor utsträckning överensstämmande med motsvarande skattesatser som tillämpas i andra medlemsstater som redan har sett över sin lagstiftning rörande onlinespel. Som exempel kan nämnas att både Belgien och Storbritannien tillämpar en skattesats på 15 procent av GGR för onlinespel, medan vissa andra medlemsstater tillämpar ännu lägre skattesatser (t.ex. Estland 5 procent av GGR, Lettland 10 procent av GGR, Finland 8,25 procent av GGR). Endast Slovakien har satt en högre skattesats, 27 procent av GGR.

(140) I fråga om snedvridning av konkurrensen inom Danmark kommer åtgärden potentiellt att gynna ett betydande antal olika danska och utländska onlineaktörer som fram till nu inte har kunnat erbjuda sina tjänster till personer med hemvist i Danmark. Danmark översände en förteckning med onlineaktörer som redan har uttryckt sin vilja att ansöka om licens. Eftersom endast statskontrollerade företag hittills har fått erbjuda onlinespeltjänster kommer liberaliseringen att öka den totala konkurrensen på marknaden.

(141) Trots att åtgärden utgör statligt stöd och genomförandet av den inte nödvändigtvis saknar följder för existerande landbaserade spelaktörer, som beskattas med upp till 75 procent av GGR, anser kommissionen att det totala resultatet av att åtgärden genomförs är positivt.

(142) Som det visas ovan skulle en skattesats för onlinespel som sätts på samma eller liknande nivå som för landbaserade spel leda till en situation där industrin och spelarna inte skulle ha reagerat på möjligheten att erbjuda onlinespeltjänster lagligt på den danska marknaden, vilket skulle motverka de mål rörande allmänt intresse som eftersträvas genom lagen om spel.

(143) Kommissionen sluter sig således till att åtgärden är förenlig med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

8. SLUTSATSER

(144) Kommissionen anser att den anmälda lagen ger onlinespelaktörerna en skattefördel som beviljas genom statliga medel. Åtgärden anses a priori vara selektiv, eftersom den skiljer mellan onlinespelaktörer och landbaserade kasinoaktörer som med tanke på det mål som eftersträvas genom åtgärden befinner sig i en jämförbar faktisk och rättslig situation. De danska myndigheterna har inte kunnat påvisa att den anmälda åtgärdens selektivitet kan motiveras genom skattesystemets logik. Den anmälda lagen betraktas därför som statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(145) Kommissionen anser dock att stödet uppfyller villkoren för att kunna betraktas som förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den åtgärd C 35/10 som Danmark avser att genomföra i form av skattesatser för onlinespel enligt den danska lagen om spel är förenlig med den inre marknaden enligt det som avses i artikel 107.3 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Genomförandet av åtgärden godkänns följaktligen.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Konungariket Danmark.

Utfärdat i Bryssel den 20 september 2011.

På kommissionens vägnar

Joaquín ALMUNIA

Vice ordförande

ARBETSORDNINGAR OCH RÄTTEGÅNGSREGLER

ÄNDRINGAR I INSTRUKTIONEN FÖR JUSTITIESEKRETERAREN

TRIBUNALEN

har med stöd av artikel 23 i sina rättegångsregler,

och med beaktande av Instruktionen för justitiesekreteraren, som antogs den 5 juli 2007 och ändrades genom tribunalens beslut av den 17 maj 2010,

ANTAGIT FÖLJANDE ÄNDRINGAR I INSTRUKTIONEN FÖR JUSTITIESEKRETERAREN:

Artikel 1

1. I artikel 2.5 ska ordet "rättegångshandlingar" ersättas med ordet "inlagor".
2. Artikel 3 ska ändras på följande sätt:
 - I punkt 1 ska orden "alla inkomna handlingar i de" ersättas med orden "alla inlagor som har tillförts akten i".
 - I punkt 2 ska orden "för handlingens identifiering" ersättas med "för att identifiera inlagan" och orden "handlingens art" ska ersättas med "inlagans art".
 - Punkt 4 andra stycket ska ersättas med följande:

"När en inlaga har diarieförts ska en anteckning härom, med uppgift om löpnummer och dagen för anteckning i dagboken, göras på originalet av den inlaga som har getts in av parterna eller på den version som anses utgöra originalet av inlagan ⁽¹⁾ samt på varje kopia som delges dem. Anteckningen ska göras på rättegångsspråket."
 - Punkt 5 ska ersättas med följande:

"När en inlaga inte diarieförs samma dag som den kommer in ska en anteckning om dagen för ingivande göras i dagboken och på originalet eller på den version som anses utgöra originalet samt på kopiorna av inlagan."
 - I punkt 6 ska orden "den dag som avses i artikel 5 i tribunalens beslut av den 14 september 2011" läggas till efter orden "en tjänsteman eller annan anställd vid kansliet".
3. Artikel 4 ska ändras på följande sätt:
 - Andra stycket i punkt 2 blir första stycket i punkt 3.
 - Tredje stycket i punkt 2 blir andra stycket i punkt 3.
 - Fjärde stycket i punkt 2 blir punkt 4.
 - Punkt 3 blir punkt 5.
4. Artikel 5 ska ändras på följande sätt:
 - Punkt 1 ska ersättas med följande:

"Akten i målet ska innehålla inlagor (jämte eventuella bilagor), försedda med den i artikel 3.4 andra stycket ovan angivna anteckningen, undertecknad av justitiesekreteraren. Vidare ska den innehålla de beslut som har fattats i målet, inbegripet beslut att inte godta inlagor, förhandlingsrapporter, förhandlingsprotokoll, uppgift om de delgivningar som justitiesekreteraren ombesörjt samt, i förekommande fall, varje övrig inlaga eller skriftväxling som ska beaktas vid avgörandet av målet."

⁽¹⁾ Uttrycket används i den mening som avses i artikel 3 i tribunalens beslut av den 14 september 2011 om ingivande av inlagor och om delgivning av inlagor samt domar och beslut med hjälp av datasystemet e-Curia (EUT C 289, s. 9).

- I punkt 2 ska orden ", huruvida en handling bör ingå i akten, till ordföranden för beslut" ersättas med orden "huruvida en inlaga ska tillföras akten till ordföranden, för beslut".
 - I punkt 4 ska ordet "originalakten" ersättas med ordet "akten".
 - Punkt 5 ska ersättas med följande:

"Konfidentiella och icke-konfidentiella versioner av inlagor ska förvaras åtskilda från varandra i akten. Endast de parter som inte omfattas av något beslut om konfidentiell behandling ska ha rätt att ta del av den konfidentiella versionen av inlagorna."
 - I punkt 6 ska orden "En handling som ingetts" ersättas med orden "En inlaga som getts in".
 - I punkt 7 ska orden "handlingar som ingår i denna" ersättas med orden "inlagor som tillförts akten".
 - I punkt 8 ska ordet "rättegångshandlingarna" ersättas med ordet "inlagorna".
5. Artikel 6 ska ändras på följande sätt:
- I punkt 1 ska orden "vissa uppgifter eller handlingar" ersättas med orden "vissa uppgifter".
 - I punkt 2 första stycket ska orden "vissa uppgifter eller handlingar" ersättas med orden "vissa uppgifter" och orden "punkterna 74–77" ska ersättas med orden "punkterna 88– 91".
6. Artikel 7 ska ändras på följande sätt:
- I rubriken ska orden "Vägran att mottaga handlingar" ersättas med orden "Beslut att inte godta inlagor".
 - I punkt 1 första stycket ska orden "handlingar som ingår i" ersättas med orden "inlagor som tillförs".
 - I punkt 1 andra stycket ska ordet "handlingarna" ersättas med ordet "inlagorna".
 - I punkt 1 tredje stycket ska orden "punkterna 55 och 56" ersättas med orden "punkt 55".
 - I punkt 1 fjärde stycket ska orden "punkterna 57 och 59" ersättas med orden "punkterna 64 och 66–68".
 - I punkt 2 ska orden "ska vägra att diarieföra inlagor eller rättegångshandlingar som inte föreskrivs" ersättas med "får endast diarieföra inlagor som föreskrivs".
 - I punkt 3 första stycket ska ordet "handlingar" ersättas med ordet "inlagor" och orden "av det i artikel 43.7 i rättegångsreglerna angivna beslutet där det fastställs på vilka villkor en inlaga som ingivits till kansliet på elektronisk väg ska anses utgöra originalet av inlagan" ska ersättas med orden "tribunalens beslut av den 14 september 2011". Vidare ska orden "handlingar med underskrift i original" ersättas med orden "inlagor med handskriven underskrift i original".
 - I punkt 4 ska orden "eller rättegångshandling" och "till inlagor" strykas.
 - I punkt 5 första stycket ska orden "ingivandet av inlagor och rättegångshandlingar" ersättas med ordet "inlagor".
 - I punkt 5 andra stycket ska orden "eller rättegångshandling" strykas.
 - I punkt 5 tredje stycket ska ordet "handlingen" ersättas med ordet "inlagan".
 - Punkt 6 ska ersättas med följande:

"Om en part ifrågasätter justitiesekreterarens beslut att inte godta en inlaga, ska justitiesekreteraren överlämna inlagan till ordföranden för avgörande av frågan huruvida den ska godtas."
7. I artikel 9.2 ska orden "låta inlagan eller rättegångshandlingen i fråga utgå ur" ersättas med "besluta att den aktuella inlagan ska tas bort från".

8. Artikel 10 ska ändras på följande sätt:

- I punkt 1 första stycket ska orden "ska ske i enlighet med artikel 100.1 i rättegångsreglerna genom att en bestyrkt kopia av den handling" ersättas med orden "i enlighet med artikel 100.1 i rättegångsreglerna ska ske genom att en bestyrkt kopia av den inlaga".
- I punkt 1 andra stycket ska ordet "handling" ersättas med ordet "inlaga". Den sista meningen ska utgå.
- I punkt 4 andra stycket ska ordet "handlingar" ersättas med ordet "inlagor".
- [Ändringen berör inte den svenska versionen].
- Punkt 6 ska ersättas med följande:

"Om en bilaga till en inlaga ges in i endast ett exemplar på grund av bilagans omfattning eller av andra skäl, och det inte är möjligt att delge parterna kopior av den, ska justitiesekreteraren underrätta parterna om detta och upplysa dem om att de kan ta del av bilagan på kansliet."

9. I artikel 11.2 ska ordet "handlingar" ersättas med ordet "inlagor" och ordet "mottagas" ska ersättas med ordet "godtas".

10. I artikel 12 ska ordet "rättegångshandlingar" ersättas med ordet "inlagor".

11. I artikel 13.3 ska orden "bevisning och handlingar som har lagts fram under" ersättas med orden "inlagor som har getts in vid".

12. Artikel 17 ska ändras på följande sätt:

- I punkt 1 ska orden "en rättegångshandling" ersättas med orden "en inlaga".
- I punkt 2 ska orden "en rättegångshandling" ersättas med orden "en inlaga".

13. I artikel 19.2 ska orden "av tribunalens beslut av den 14 september 2011 och av användarvillkoren för e-Curia" läggas till efter ordet "rättegångsreglerna".

Artikel 2

Dessa ändringar i Instruktionen för justitiesekreteraren ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

De träder i kraft dagen efter det att de har offentliggjorts.

Utfärdat i Luxemburg den 24 januari 2012.

E. COULON
Justitiesekreterare

M. JAEGER
Ordförande

PRAKTISKA ANVISNINGAR TILL PARTERNA VID TRIBUNALEN

Innehållsförteckning

I. DET SKRIFTLIGA FÖRFARANDET	25
A. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	25
A.1 Användningen av tekniska kommunikationsmedel	25
1) Applikationen e-Curia	25
2) Telefax eller e-post	25
A.2. Utformningen av inlagor	26
A.3. Utformningen av filer som ges in med hjälp av applikationen e-Curia	27
A.4. Inlagornas längd	27
B. INLAGORNAS STRUKTUR OCH INNEHÅLL	28
B.1. Direkt talan	28
1) Ansökan och svaromål (i andra mål än immaterialrättsliga mål)	28
a. Ansökan genom vilken talan väcks	28
b. Svaromål	29
2) Ansökan och svarsinlaga (i immaterialrättsliga mål)	29
a. Ansökan genom vilken talan väcks	29
b. Svarsinlaga	30
B.2. Överklaganden	30
a. Överklagandeskrift	30
b. Svarsskrivelse	31
C. INGIVANDE AV BILAGOR TILL INLAGOR	31
D. AVHJÄLPANDE AV BRISTER I INLAGOR	32
D.1. Avhjälpande av brister i en ansökan eller i ett överklagande	32
a. Villkor som, om de inte följs, kan föranleda att ansökan inte delges	32
b. Formkrav som, om de inte följs, kan föranleda att delgivningen skjuts upp	33
c. Formkrav som inte behöver vara uppfyllda för att delgivning ska kunna ske	34
D.2. Avhjälpande av att en ansökan eller ett överklagande överskrider det högsta antalet tillåtna sidor	34
D.3. Avhjälpande av brister i andra inlagor	35
E. BEGÄRAN OM ATT ETT MÅL SKA HANDLÄGGAS SKYNDSAMT	35
F. ANSÖKAN OM UPPSKOV MED VERKSTÄLLIGHET OCH ANDRA INTERIMISTISKA ÅTGÄRDER	36
G. BEGÄRAN OM KONFIDENTIELL BEHANDLING	36
a. Vid interventionsansökan	37
b. Vid förening av mål	37

H. BEGÄRAN OM EN ANDRA SKRIFTVÄXLING	37
H.1. Begäran att få ge in en replik eller en duplik i immaterialrättsliga mål	37
H.2. Begäran att få ge in en replik i mål om överklagande	37
I. BEGÄRAN OM MUNTIG FÖRHANDLING	37
I.1. Begäran om muntlig förhandling i immaterialrättsliga mål	37
I.2. Begäran om muntlig förhandling i mål om överklagande	38
J. ANSÖKAN OM RÄTTSHJÄLP	38
II. DET MUNTIGA FÖRFARANDET	39
III. IKRAFTTRÄDANDE AV DESSA PRAKTISKA ANVISNINGAR	41

TRIBUNALEN

har med stöd av artikel 150 i sina rättegångsregler,

och med beaktande av följande skäl:

Med hänsyn till intresset av en god rättskipning bör parternas företrädare, såväl advokater som ombud i den mening som avses i artikel 19 i protokollet om stadgan för Europeiska unionens domstol (nedan kallad stadgan), ges praktiska anvisningar om hur deras inlagor ska ges in till tribunalen och om hur de bäst kan förbereda sig för den muntliga förhandlingen;

Dessa anvisningar återger, förklarar och kompletterar vissa bestämmelser i tribunalens rättegångsregler och ska göra det möjligt för parternas företrädare att ta hänsyn till de faktorer som tribunalen måste ta med i beräkningen, i synnerhet översättning, intern behandling av inlagor samt tolkning;

Enligt den instruktion som tribunalen gav sin justitiesekreterare den 5 juli 2007 (EUT L 232, s. 1), ändrad den 17 maj 2010 (EUT L 170, s. 53) och den 24 januari 2012 (EUT L 68, s. 23) (nedan kallad instruktionen för justitiesekreteraren), ska justitiesekreteraren se till att de inlagor som tillförs akten i målet uppfyller de krav som anges i bestämmelserna i stadgan, i rättegångsreglerna och dessa praktiska anvisningar till parterna (nedan kallade de praktiska anvisningarna) samt i instruktionen för justitiesekreteraren. I synnerhet ska justitiesekreteraren begära att inlagor som inte uppfyller dessa krav rättas och, om så inte sker, besluta att inte godta inlagorna om de inte uppfyller kraven i stadgan eller i rättegångsreglerna;

Genom att följa dessa praktiska anvisningar kan parternas företrädare, när de uppträder som rättegångsombud, vara försäkrade om att de inlagor som de ger in kan behandlas av tribunalen på ett ändamålsenligt sätt, och att artikel 90 a i rättegångsreglerna inte kommer att tillämpas på dem i de avseenden som behandlas i dessa praktiska anvisningar;

Samråd har skett med företrädare för medlemsstaternas ombud, de institutioner som deltar i rättegången vid tribunalen och Rådet för advokatsamfundet i Europeiska unionen (CCBE),

BESLUTAT ATT ANTA FÖLJANDE PRAKTISKA ANVISNINGAR:

I. DET SKRIFTLIGA FÖRFARANDET

A. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

A.1 Användningen av tekniska kommunikationsmedel

1) Applikationen e-Curia

1. Det är tillåtet att ge in inlagor enbart på elektronisk väg med hjälp av applikationen e-Curia (<https://curia.europa.eu/e-Curia>), förutsatt att Användarvillkoren för e-Curia följs.
2. Om bilagor till en inlaga, vilka omnämns i inlagan, inte kan ges in med hjälp av e-Curia, kan de i stället ges in separat i enlighet med vad som anges i artikel 43.1 i rättegångsreglerna, förutsatt att de tas upp i den bilageförteckning som ges in med hjälp av e-Curia. Av bilageförteckningen ska framgå vilka bilagor som kommer att ges in separat. Dessa bilagor ska ha inkommit till tribunalens kansli senast tio dagar efter det att inlagan gavs in med hjälp av e-Curia.
3. Såvida inte annat föreskrivs i särskilda bestämmelser, ska bestämmelserna i dessa instruktioner tillämpas på inlagor som ges in med hjälp av applikationen e-Curia.

2) Telefax eller e-post

4. Översändandet till kansliet, enligt artikel 43.6 i rättegångsreglerna, av en kopia av det undertecknade originalet av en inlaga kan göras per

— telefax (telefaxnummer: +352 43 03 21 00), eller

— e-post (e-postadress: GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu).

5. Vid översändande med e-post godtas endast en skannad kopia av det undertecknade originalet. Skannade handlingar ska helst ha en upplösning på 300 dpi och skickas som PDF-fil (bild och text) med hjälp av program som till exempel Acrobat eller Readiris 7 Pro. Enbart en elektronisk fil eller en elektroniskt undertecknad fil eller en med hjälp av dator upprättad imitation av en signatur uppfyller inte villkoren i artikel 43.6 i rättegångsreglerna. En skrivelse avseende ett mål som inkommer till tribunalen endast i form av ett e-postmeddelande kommer inte att beaktas.
6. Inkomstdagen för en inlaga som översänds per telefax eller e-post beaktas vid bedömningen av om en tidsfrist har följts endast om originalet, som ska vara egenhändigt undertecknat av partsföreträdaren, ges in till kansliet senast tio dagar efter detta översändande, såsom det anges i artikel 43.6 i rättegångsreglerna.
7. Det undertecknade originalet ska sändas utan dröjsmål, genast efter översändandet av kopian, och får inte vara försett med rättelser eller ändringar, inte ens mindre sådana. Om det förekommer olikheter mellan det undertecknade originalet och den tidigare översända kopian, kommer endast inkomstdagen för det undertecknade originalet att beaktas. Enligt artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna ska det undertecknade originalet av varje inlaga åtföljas av ett tillräckligt antal bestyrkta kopior.
8. En part som i enlighet med artikel 44.2 i rättegångsreglerna samtycker till att delges per telefax eller genom annat tekniskt kommunikationsmedel ska ange det telefaxnummer och/eller den e-postadress som kansliet kan använda vid delgivning. Mottagarens dator måste ha ett lämpligt program (exempelvis Acrobat eller Readiris 7 Pro) för att de handlingar som delges av kansliet som PDF-filer ska kunna visas.

A.2. Utformningen av inlagor

9. Inlagans första sida ska innehålla följande uppgifter:
 - a) Inlagans benämning (ansökan, svaromål, svarsskrivelse, replik, duplik, interventionsansökan, interventionsinlaga, invändning om rättegångshinder, yttrande över ..., svar på frågor, etc.).
 - b) Målnumret (T .../...), om det redan har tillkännagetts av kansliet.
 - c) Sökandens och svarandens namn samt namnet på varje annan part i immaterialrättsliga mål och mål om överklagande av personaldomstolens avgöranden.
 - d) Namnet på den part för vars räkning inlagan ges in.
10. Varje stycke i en inlaga ska vara numrerat.
11. Inlagor som inte ges in med hjälp av applikationen e-Curia ska vara egenhändigt undertecknade av den berörda partens företrädare. Underskriften ska finnas i slutet av inlagan. Om det finns flera företrädare räcker det att en av dem undertecknar inlagan.
12. Inlagor ska vara utformade på ett sådant sätt att det är möjligt för tribunalen att hantera handlingarna elektroniskt.

Följande krav måste således vara uppfyllda:

- a) Texten ska vara skriven i A4-format, vara lätt läsbar och bara finnas på en sida av bladet (framsidan, medan baksidan inte får användas).
- b) Handlingar som ges in i pappersform ska vara sammanfogade med ett material som lätt kan avlägsnas (ingen inbindning eller annat fast sammanfogande, såsom lim, häftklamrar, etc.).

- c) Texten ska ha en lättläst storlek ⁽¹⁾ och ett tillräckligt radavstånd och tillräckliga marginaler för att en skannad version ska kunna läsas. ⁽²⁾
 - d) Inlagornas sidor ska vara paginerade, överst till höger, i löpande och stigande ordning. Om bilagor fogas till en inlaga ska pagineringen göras i enlighet med de anvisningar som ges i punkt 59 i dessa praktiska anvisningar.
13. På första sidan av var och en av de kopior av det undertecknade originalet av en inlaga som inte har getts in med hjälp av applikationen e-Curia, vilka parterna är skyldiga att ge in enligt artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna, ska den berörda partens företrädare intyga att kopian överensstämmer med originalet av inlagan och bestyrka detta med sin signatur.

A.3. Utformningen av filer som ges in med hjälp av applikationen e-Curia

14. Inlagor som ges in med hjälp av applikationen e-Curia ska utgöras av filer. För att underlätta behandlingen av filerna vid kansliet bör de praktiska råden i Användarhandledningen för e-Curia följas (handledningen finns tillgänglig på Europeiska unionens domstols webbplats), i synnerhet följande:
- Filerna måste innehålla namn som anger vilken handling det är fråga om (Inlaga, Bilagor del 1, Bilagor del 2, Följebrev, etc.).
 - Inlagan behöver inte nödvändigtvis vara egenhändigt undertecknad.
 - Texten i inlagan kan sparas direkt som PDF-fil från ordbehandlingsprogrammet och behöver inte skannas.
 - Inlagan ska inkludera bilageförteckningen.
 - Bilagor ska inte ligga i samma fil som inlagan, utan i en eller flera separata filer. En fil kan innehålla flera bilagor. Det är inte nödvändigt att skapa en fil per bilaga.

A.4. Inlagornas längd

15. Beroende på det aktuella rättsområdet och omständigheterna i målet, får inlagorna ⁽³⁾ inte överstiga följande sidantal:
- 50 sidor för ansökan och svaromålet,
 - 20 sidor för ansökan och svarsinlagorna i immaterialrättsliga mål,
 - 15 sidor för överklagandet och svarsskrivelsen,
 - 25 sidor för repliken och dupliken,
 - 15 sidor för repliken och dupliken i mål om överklagande och i immaterialrättsliga mål,
 - 20 sidor för en invändning om rättegångshinder och för yttranden över en sådan invändning,
 - 20 sidor för en interventionsinlaga och 15 sidor för yttranden över en sådan inlaga.

⁽¹⁾ Exempelvis "Times New Roman" 12 i löpande text och "Times New Roman" 10 i fotnoter.

⁽²⁾ Exempelvis radavstånd 1 och marginaler på minst 2,5 cm.

⁽³⁾ Texten ska utformas i enlighet vad som anges i punkt 12 c i dessa instruktioner.

16. Detta maximala sidantal får endast överskridas i fall där de rättsliga eller de faktiska förhållandena är särskilt komplicerade.

B. INLAGORNAS STRUKTUR OCH INNEHÅLL

B.1. Direkt talan

17. Rättegångsreglerna innehåller särskilda bestämmelser om immaterialrättsliga mål (artiklarna 130–136). Bestämmelserna om ansökningar och svarsinlagor som ges in i sådana mål (se nedan under 2) är följaktligen åtskilda från bestämmelserna om ansökningar och svaromål som ges in i övriga mål (se nedan under 1).

1) Ansökan och svaromål (i andra mål än immaterialrättsliga mål)

- a. Ansökan genom vilken talan väcks

18. De uppgifter som en ansökan genom vilken talan väcks måste innehålla föreskrivs i artikel 44 i rättegångsreglerna.

19. I ansökans inledning ska följande anges:

- a) sökandens namn och adress,

- b) namn på sökandens företrädare och uppgift om dennes ställning,

- c) uppgift om mot vem talan riktas,

- d) de förklaringar som avses i artikel 44.2 i rättegångsreglerna (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel).

20. Ansökans inledning ska följas av en kort redogörelse för bakgrunden till tvisten.

21. Den rättsliga argumenteringen ska struktureras utifrån de grunder som åberopas. Det är i allmänhet lämpligt att inledningsvis ge en schematisk framställning av grunderna. Det rekommenderas starkt att var och en av de åberopade grunderna även ges en rubrik så att de lätt kan identifieras.

22. Yrkandena ska vara preciserade och ska anges i början eller slutet av ansökan.

23. En ansökan om ogiltigförklaring ska vara åtföljd av en kopia av den angripna rättsakten, med angivande av att det är denna som avses med ansökan.

24. Sökanden ska tillsammans med ansökan, men åtskilt från de bilagor som nämns däri, ge in de handlingar som avses i artikel 44.3 och artikel 44.5 a och b i rättegångsreglerna. Kravet på att ge in den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna kan, enligt artikel 8.2 i instruktionen för justitiesekreteraren, uppfyllas genom en hänvisning till en handling som tidigare har getts in till tribunalens kansli.

25. Ansökan ska vara åtföljd av en sammanfattning av de grunder och huvudargument som åberopas, i syfte att göra det lättare att avfatta det meddelande som avses i artikel 24.6 i rättegångsreglerna. Eftersom meddelandet ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* på samtliga officiella språk får sammanfattningen inte vara längre än två sidor, och den ska utformas enligt den mall som finns på Europeiska unionens domstols webbplats. Den ska ges in åtskilt från de bilagor som nämns i ansökan. Om sammanfattningen inte ges in med hjälp av applikationen e-Curia, ska den skickas som bifogad fil med e-post till adressen GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu, med angivande av vilket mål den avser.

26. Bevisuppgifter ska vara preciserade och uttryckliga och det ska klart framgå vilka omständigheter som ska styrkas, enligt följande:
- En bevisuppgift som avser skriftlig bevisning ska antingen hänvisa till ett nummer i förteckningen över bilagorna eller, om sökanden inte förfogar över handlingen, ange hur man kan få tillgång till handlingen.
 - En bevisuppgift som avser hörande av vittnen eller inhämtande av upplysningar ska tydligt ange vem personen i fråga är.
27. Om ansökan ges in efter ingivandet av en ansökan om rättshjälp, vilken får till verkan att fristen för att väcka talan upphör att löpa i enlighet med artikel 96.4 i rättegångsreglerna, ska en upplysning om detta ges i inledningen till ansökan genom vilken talan väcks.
28. Om ansökan ges in efter delgivningen av det beslut genom vilket en ansökan om rättshjälp har prövats, ska det i ansökan även ges en upplysning om vilken dag sökanden delgavs beslutet.
- b. Svaromål
29. De uppgifter som ett svaromål måste innehålla föreskrivs i artikel 46.1 i rättegångsreglerna.
30. I svaromålets inledning ska, förutom målnummer och uppgift om vem som är sökande, följande anges:
- a) svarandens namn och adress,
 - b) namn på svarandens företrädare och uppgift om dennes ställning,
 - c) de förklaringar som avses i artikel 44.2 i rättegångsreglerna (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel).
31. Svarandens yrkanden ska vara preciserade och ska anges i början eller slutet av svaromålet.
32. Punkterna 21, 24 och 26 i dessa praktiska anvisningar är tillämpliga på svaromålet.
33. Om de faktiska omständigheter som görs gällande av motparten bestrids, ska detta anges uttryckligen och det ska framgå exakt vilka omständigheter som bestrids.
- 2) *Ansökan och svarsinlägga (i immaterialrättsliga mål)*
- a. Ansökan genom vilken talan väcks
34. De uppgifter som ansökan genom vilken talan väcks måste innehålla föreskrivs i artiklarna 44 och 132.1 i rättegångsreglerna.
35. Följande uppgifter ska anges i ansökans inledning:
- a) sökandens namn och adress,
 - b) namn på sökandens företrädare och uppgift om dennes ställning,
 - c) namnen på alla parter i förfarandet vid överklagandenämnden och de adresser som dessa hade uppgett för delgivningsändamål under det förfarandet,
 - d) den dag då sökanden delgavs det beslut från överklagandenämnden som avses med talan,
 - e) de förklaringar som avses i artikel 44.2 i rättegångsreglerna (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel).
36. Det angripna beslutet från överklagandenämnden ska fogas till ansökan.
37. Punkterna 20–22, 24 och 26–28 i dessa praktiska anvisningar är tillämpliga på ansökan i immaterialrättsliga mål.

b. Svarsinlaga

38. De uppgifter som svarsinlagan måste innehålla föreskrivs i artikel 46.1 i rättegångsreglerna.
39. I svarsinlagans inledning ska, förutom målnummer och uppgift om vem som är sökande, följande anges:
- a) svarandens eller intervenientens namn och adress,
 - b) namn på svarandens eller intervenientens företrädare och uppgift om dennes ställning,
 - c) de förklaringar som avses i artikel 44.2 i rättegångsreglerna (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel).
40. Svarandens eller intervenientens yrkanden ska vara preciserade och ska anges i början eller slutet av svarsinlagan.
41. Punkterna 21, 24, 26 och 33 i dessa praktiska anvisningar är tillämpliga på svarsinlagan. Om den andra parten i förfarandet vid överklagandenämnden, innan svarsinlagan har getts in, ger in ett ställningstagande om rättegångsspråket enligt artikel 131.2 i rättegångsreglerna, ska denna skrivelse åtföljas av den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna.

B.2. Överklaganden

a. Överklagandeskrift

42. Överklagandet ska ha det innehåll som föreskrivs i artikel 138.1 i rättegångsreglerna.
43. I överklagandets inledning ska följande anges:
- a) klagandens namn och adress,
 - b) namn på klagandens företrädare och uppgift om dennes ställning,
 - c) uppgift om det avgörande av personaldomstolen som överklagas (avgörandetyp, dömande sammansättning, avgörandedatum och målnummer),
 - d) uppgift om övriga parter i målet vid personaldomstolen,
 - e) den dag klaganden mottog det överklagade avgörandet från personaldomstolen,
 - f) de förklaringar som avses i artikel 44.2 i rättegångsreglerna (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel).
44. Klagandens yrkanden ska vara preciserade och ska anges i början eller slutet av överklagandet (artikel 139.1 i rättegångsreglerna).
45. Det är i regel inte nödvändigt att redogöra för bakgrunden och saken, utan det räcker att hänvisa till personaldomstolens avgörande i detta avseende.
46. Det rekommenderas att en sammanfattande och schematisk framställning av grunderna ges i överklagandets inledning. Den rättsliga argumenteringen ska struktureras utifrån de grunder som åberopas till stöd för överklagandet, däribland den felaktiga rättstillämpning som åberopas.
47. En kopia av det avgörande av personaldomstolen som överklagas ska fogas till överklagandet.

48. Överklagandet ska vara åtföljt av en sammanfattning av de grunder och huvudargument som åberopas, i syfte att göra det lättare att avfatta det meddelande som avses i artikel 24.6 i rättegångsreglerna. Eftersom meddelandet ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* på samtliga officiella språk får sammanfattningen inte vara längre än två sidor, och den ska utformas enligt den mall som finns på Europeiska unionens domstols webbplats. Den ska ges in åtskilt från de bilagor som nämns i ansökan. Om sammanfattningen inte ges in med hjälp av applikationen e-Curia, ska den skickas som bifogad fil med e-post till adressen GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu, med angivande av vilket mål den avser.
49. Tillsammans med överklagandet ska den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna ges in (en handling av vilken det framgår att advokaten är behörig att uppträda inför domstol i en medlemsstat eller i en annan stat som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet), såvida inte klaganden är en unionsinstitution eller en medlemsstat och därför företräds av ett ombud i den mening som avses i artikel 19 i stadgan. Kravet på att ge in den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna kan, enligt artikel 8.2 i instruktionen för justitiesekreteraren, uppfyllas genom en hänvisning till en handling som tidigare har getts in till tribunalens kansli.
- b. Svarsskrivelse
50. Svarsskrivelsen ska ha det innehåll som föreskrivs i artikel 141.2 i rättegångsreglerna.
51. I svarsskrivelsens inledning ska, förutom målnummer och uppgift om vem som är klagande, följande anges:
- a) den ingivande partens namn och adress,
 - b) namn på denna parts företrädare och uppgift om dennes ställning,
 - c) den dag parten mottog överklagandet,
 - d) de förklaringar som avses i artikel 44.2 i rättegångsreglerna (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel).
52. De yrkanden som framställs av den part som ger in svarsskrivelsen ska vara preciserade och anges i början eller slutet av inlagan (artikel 142.1 i rättegångsreglerna).
53. Om det i svarsskrivelsen yrkas att personaldomstolens avgörande helt eller delvis ska upphävas på en grund som inte har åberopats i överklagandet, ska detta anges i inlagans rubrik ("svarsskrivelse med anslutningsöverklagande").
54. Den rättsliga argumenteringen ska i möjligaste mån struktureras utifrån de grunder som åberopas av klaganden och/eller, i förekommande fall, utifrån de grunder som åberopas i anslutningsöverklagandet.
55. Eftersom de faktiska och rättsliga omständigheterna redan har behandlats i den överklagade domen ska dessa endast i rena undantagsfall återges i svarsskrivelsen, i den mån som beskrivningen av dem i överklagandet bestrids eller kräver preciseringar. Ett bestridande ska vara uttryckligt och det ska framgå exakt vilken faktisk eller rättslig omständighet som bestrids.
56. Tillsammans med svarsskrivelsen ska den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna ges in (en handling av vilken det framgår att advokaten är behörig att uppträda inför domstol i en medlemsstat eller i en annan stat som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet), såvida inte den ingivande parten är en unionsinstitution eller en medlemsstat och därför företräds av ett ombud i den mening som avses i artikel 19 i stadgan.

C. INGIVANDE AV BILAGOR TILL INLAGOR

57. Endast handlingar som omnämns i en inlaga och som är nödvändiga för att styrka eller klargöra innehållet i inlagan får utgöra bilagor till denna.

58. Bilagor får endast ges in om de åtföljs av en bilageförteckning. För varje bilagd handling ska förteckningen innehålla
- bilagans nummer (hänvisa till den inlägga som handlingarna utgör en bilaga till genom att använda en bokstav och en siffra: till exempel bilaga A.1, A.2, ... för bilagorna till ansökan, B.1, B.2, ... för bilagorna till svaromålet, C.1, C.2, ... för bilagorna till repliken, D.1, D.2, ... för bilagorna till dupliken),
 - en kort beskrivning av bilagan med angivande av dess benämning (exempelvis "brev" med uppgift om datum, upphovsman, adressat och antalet sidor i bilagan),
 - uppgift om på vilken sida i inläggen och i vilket stycke som handlingen omnämns och som gör det befogat att ge in den.
59. Bilagorna till en inlägga ska vara paginerade, överst till höger, i stigande ordning. Handlingarna ska pagineras löpande, antingen med den inlägga som de har fogats till eller för sig.
60. Om bilagorna i sig innehåller bilagor, ska de numreras och framställas på ett sådant sätt att varje risk för oklarheter förhindras, i förekommande fall med hjälp av mellanlägsblad.
61. En hänvisning till en ingiven handling ska innehålla den relevanta bilagans nummer, såsom det anges i förteckningen över bilagor, samt uppgift om den inlägga som bilagan gavs in tillsammans med, i den form som anges ovan i punkt 58.

D. AVHJÄLPANDE AV BRISTER I INLAGOR

D.1. Avhjälpande av brister i en ansökan eller i ett överklagande

- Villkor som, om de inte följs, kan föranleda att ansökan inte delges
62. Om en ansökan eller ett överklagande inte uppfyller nedanstående villkor, ska justitiesekreteraren inte delge ansökan eller överklagandet och en skälig frist för att avhjälpa bristerna ska fastställas.

	Direkt talan (i andra mål än immaterialrättsliga mål)	Immaterialrättsliga mål	Överklaganden
a)	ingivande av den handling av vilken det framgår att advokaten är behörig att uppträda inför domstol (artikel 44.3 i rättegångsreglerna)	ingivande av den handling av vilken det framgår att advokaten är behörig att uppträda inför domstol (artikel 44.3 i rättegångsreglerna)	ingivande av den handling av vilken det framgår att advokaten är behörig att uppträda inför domstol (artikel 44.3 i rättegångsreglerna)
b)	bevis för en privaträttslig juridisk persons rättsliga existens (artikel 44.5 a i rättegångsreglerna)	bevis för en privaträttslig juridisk persons rättsliga existens (artikel 44.5 a i rättegångsreglerna)	
c)	fullmakt (artikel 44.5 b i rättegångsreglerna)	fullmakt (artikel 44.5 b i rättegångsreglerna)	
d)	bevis för att fullmakten har utställts av någon därtill behörig person (artikel 44.5 b i rättegångsreglerna)	bevis för att fullmakten har utställts av någon därtill behörig person (artikel 44.5 b i rättegångsreglerna)	
e)	ingivande av den angripna rättsakten (talan om ogiltigförklaring) eller av den handling där dagen för begäran att vidta åtgärder framgår (passivitets-talan) (artikel 21 andra stycket i stadgan, artikel 44.4 i rättegångsreglerna)	ingivande av det angripna beslutet från överklagandenämnden (artikel 132.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	ingivande av det överklagade avgörandet från personaldomstolen (artikel 138.2 i rättegångsreglerna)

	Direkt talan (i andra mål än immaterialrättsliga mål)	Immaterialrättsliga mål	Överklaganden
f)		angivande av namnen på parter i förfarandet i överklagandenämnden och de adresser dessa har angivit för meddelanden till dem under det förfarandet (artikel 132.1 första stycket i rättegångsreglerna)	
g)		angivande av den dag då överklagandenämndens beslut delgavs (artikel 132.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	angivande av den dag då det överklagade avgörandet från personaldomstolen delgavs (artikel 138.2 i rättegångsreglerna)

b. Formkrav som, om de inte följs, kan föranleda att delgivningen skjuts upp

63. Om en ansökan eller ett överklagande inte uppfyller nedanstående formkrav, ska delgivningen av ansökan eller överklagandet skjutas upp och en skälig frist för att avhjälpa bristerna ska fastställas.

	Ansökan eller överklagande som ges in i pappersform (ingivande som, i förekommande fall, föregås av ett översändande per telefax eller per e-post)	Ansökan eller överklagande som ges in med hjälp av applikationen e-Curia
a)	uppgift om sökandens adress (artikel 21 första stycket i stadgan, artikel 44.1 a i rättegångsreglerna samt punkterna 19 a, 35 a eller 43 a i de praktiska anvisningarna)	uppgift om sökandens adress (artikel 21 första stycket i stadgan, artikel 44.1 a i rättegångsreglerna samt punkterna 19 a, 35 a eller 43 a i de praktiska anvisningarna)
b)	placeringen av företrädarens egenhändiga underskrift (punkt 11 i de praktiska anvisningarna)	
c)	numrering av styckena (punkt 10 i de praktiska anvisningarna)	numrering av styckena (punkt 10 i de praktiska anvisningarna)
d)	ingivande av de bilagor som nämns i bilageförteckningen (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	ingivande av de bilagor som nämns i bilageförteckningen (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)
e)	tillräckligt antal kopior av de bilagor som nämns i bilageförteckningen (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	
f)	ingivande av bilageförteckningen (artikel 43.4 i rättegångsreglerna och punkt 58 i de praktiska anvisningarna)	ingivande av bilageförteckningen (artikel 43.4 i rättegångsreglerna och punkt 58 i de praktiska anvisningarna)
g)	tillräckligt antal kopior av bilageförteckningen (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	
h)	bilageförteckning med kortfattad beskrivning av bilagorna (punkt 58 b i de praktiska anvisningarna) samt sid- och styckehänvisning (punkt 58 c i de praktiska anvisningarna)	bilageförteckning med kortfattad beskrivning av bilagorna (punkt 58 b i de praktiska anvisningarna) samt sid- och styckehänvisning (punkt 58 c i de praktiska anvisningarna)
i)	tillräckligt antal kopior av bilageförteckningen med sid- och styckehänvisning (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	

	Ansökan eller överklagande som ges in i pappersform (ingivande som, i förekommande fall, föregås av ett över-sändande per telefax eller per e-post)	Ansökan eller överklagande som ges in med hjälp av ap-plikationen e-Curia
j)	tillräckligt antal kopior av den angripna rättsakten eller den handling där dagen för begäran att vidta åtgärder framgår (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	
k)	ingivande av ett exemplar av det avtal som innehåller en skiljedomsklausul (artikel 44.5a i rättegångsreglerna)	ingivande av ett exemplar av det avtal som innehåller en skiljedomsklausul (artikel 44.5a i rättegångsreglerna)
l)	tillräckligt antal kopior av det avtal som innehåller en skiljedomsklausul (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	
m)	paginering av ansökan eller överklagandet samt av bilagorna (punkterna 12 d och 59 i de praktiska anvisningarna)	paginering av ansökan eller överklagandet samt av bilagorna (punkterna 12 d och 59 i de praktiska anvisningarna)
n)	tillräckligt antal bestyrkta kopior av ansökan eller överklagandet (sju för varumärkesmål <i>inter partes</i> och sex för alla andra mål) (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna)	
o)	ingivande av bestyrkta kopior av ansökan eller överklagandet (artikel 43.1 andra stycket i rättegångsreglerna och punkt 13 i de praktiska anvisningarna)	

c. Formkrav som inte behöver vara uppfyllda för att delgivning ska kunna ske

64. Om en ansökan eller ett överklagande inte uppfyller följande formkrav, ska ansökan eller överklagandet likväl delges och en skälig frist för att avhjälpa bristerna ska fastställas:

- a) angivande av delgivningsadress (val av delgivningsadress i Luxemburg och/eller samtycke till delgivning genom tekniska kommunikationsmedel) (artikel 44.2 i rättegångsreglerna, artikel 10.3 i instruktionen för justitiesekreteraren samt punkterna 8 och 19 d i de praktiska anvisningarna),
- b) en handling av vilken det framgår att eventuella ytterligare advokater är behöriga att uppträda inför domstol (artikel 44.3 i rättegångsreglerna),
- c) i andra mål än immaterialrättsliga mål: en sammanfattning av grunderna och huvudargumenten (punkterna 25 och 48 i de praktiska anvisningarna),
- d) en översättning till rättegångsspråket av en handling som har avfattats på ett annat språk än rättegångsspråket (artikel 35.3 andra stycket i rättegångsreglerna).

D.2. Avhjälpan av att en ansökan eller ett överklagande överskrider det högsta antalet tillåtna sidor

65. Om antalet sidor i en ansökan eller ett överklagande överskrider det ovan i punkt 15 föreskrivna högsta tillåtna sidantalet med mer än 40 procent, ska denna brist avhjälpas, såvida inte ordföranden beslutar annat.

66. Om antalet sidor i en ansökan eller ett överklagande överskrider det ovan i punkt 15 föreskrivna högsta tillåtna sidantalet med mindre än 40 procent, får ordföranden besluta att denna brist ska avhjälpas.

67. Om sökanden eller klaganden föreläggs att avhjälpa bristen, ska delgivning med svaranden eller motparten av den ansökan eller det överklagande vars omfattning föranlett föreläggandet skjutas upp.

D.3. Avhjäljande av brister i andra inlagor

68. Ovannämnda bestämmelser om avhjäljande av brister ska vid behov tillämpas på andra inlagor än en ansökan eller ett överklagande.

E. BEGÄRAN OM ATT ETT MÅL SKA HANDLÄGGAS SKYNDSAMT

69. Antalet sidor i en ansökan beträffande vilken det begärs skyndsamt handläggning får i princip inte överstiga 25 sidor. En sådan ansökan ska ges in i enlighet med vad som anges i punkterna 18–25 ovan.
70. En begäran om att tribunalen ska handlägga målet skyndsamt ska ges in genom en separat handling i enlighet med artikel 76a i rättegångsreglerna och ska innehålla en kort motivering till varför målet är av särskilt brådskande art och övriga relevanta omständigheter. Bestämmelserna i avsnitten A.2, A.3 och C ovan är tillämpliga.
71. Det rekommenderas att den part som begär att målet ska handläggas skyndsamt i sin begäran preciserar vilka grunder, argument eller avsnitt i den aktuella inlagan (ansökan eller svaromålet) som endast framställs för det fall målet inte skulle handläggas skyndsamt. Dessa upplysningar, som avses i artikel 76a.1 andra stycket i rättegångsreglerna, ska anges på ett tydligt sätt i begäran, med angivande av de berörda styckenas nummer.
72. Det rekommenderas även att en begäran om att målet ska handläggas skyndsamt som innehåller de upplysningar som avses i föregående punkt åtföljs av en bilaga med en förkortad version av den aktuella inlagan.
73. När en sådan förkortad version bifogas ska den överensstämma med följande anvisningar:
- a) Den förkortade versionen ska ha samma form som den ursprungliga versionen av den aktuella inlagan, vars utelämnade avsnitt ska anges med ordet "utelämnas" inom hakparentes.
 - b) De stycken som behålls i den förkortade versionen ska ha samma numrering som i den ursprungliga versionen av den aktuella inlagan.
 - c) Om det i den förkortade versionen inte hänvisas till samtliga bilagor till den ursprungliga versionen av den aktuella inlagan, ska de bilagor som det inte hänvisas till anges med ordet "utelämnas" inom hakparentes i den bilageförteckning som åtföljer den förkortade versionen.
 - d) De bilagor som behålls i den förkortade versionen ska ha samma numrering som i förteckningen över bilagor till den ursprungliga versionen av den aktuella inlagan.
 - e) De bilagor som det hänvisas till i den förteckning som åtföljer den förkortade versionen av den aktuella inlagan ska fogas till den versionen.
74. För att den förkortade versionen av den aktuella inlagan ska kunna behandlas så snabbt som möjligt, ska den överensstämma med anvisningarna i föregående punkt.
75. Om tribunalen, med stöd av artikel 76a.4 i rättegångsreglerna, begär att en förkortad version av inlagan ska ges in ska, om inget annat anges, den förkortade versionen upprättas i enlighet med anvisningarna ovan i punkt 73.
76. Om sökanden i sin begäran inte har preciserat vilka grunder, argument eller avsnitt i ansökan som endast framställs för det fall målet inte skulle handläggas skyndsamt, ska svaranden inkomma med svaromål med anledning av ansökan inom en månad.
77. Om sökanden i sin begäran har preciserat vilka grunder, argument eller avsnitt i ansökan som endast framställs för det fall målet inte skulle handläggas skyndsamt, ska svaranden inkomma med svaromål inom en månad och därvid bemöta de grunder och argument som har anförts i ansökan, mot bakgrund av de upplysningar som ges i begäran om att målet ska handläggas skyndsamt.

78. Om sökanden till sin begäran har fogat en förkortad version av ansökan, ska svaranden inkomma med svaromål inom en månad och därvid bemöta de grunder och argument som anges i den förkortade versionen av ansökan.
79. Om tribunalen beslutar att avslå begäran om att målet ska handläggas skyndsamt innan svaranden har inkommit med svaromål, ska den frist på en månad för att inkomma med svaromål som föreskrivs i artikel 76a.2 första stycket i rättegångsreglerna förlängas med ytterligare en månad.
80. Om tribunalen beslutar att avslå begäran om att målet ska handläggas skyndsamt efter det att svaranden har inkommit med svaromål inom den frist på en månad som föreskrivs i artikel 76a.2 första stycket i rättegångsreglerna, ska svaranden beviljas en ny frist på en månad för att komplettera sitt svaromål.

F. ANSÖKAN OM UPPSKOV MED VERKSTÄLLIGHET OCH ANDRA INTERIMISTISKA ÅTGÄRDER

81. Ansökan ska framställas genom separat handling. Ansökan ska vara begriplig i sig, utan att den måste läsas tillsammans med ansökan i målet rörande huvudsaken.
82. Den som ansöker om uppskov med verkställighet eller om andra interimistiska åtgärder ska i ansökan mycket kort och koncist redogöra för saken, de faktiska och rättsliga grunderna för talan rörande huvudsaken, vilka gör att denna vid ett första påseende framstår som välgrundad (*fumus boni juris*), samt de omständigheter som ställer krav på skyndsamhet. Sökanden ska tydligt ange vilken eller vilka åtgärder som begärs. Bestämmelserna i avsnitten A.2, A.3, B och C ovan är tillämpliga.
83. En ansökan om interimistiska åtgärder är avsedd att göra det möjligt att bedöma, i ett summariskt förfarande, huruvida talan rörande huvudsaken vid ett första påseende framstår som välgrundad. Den ska således inte återge hela ansökan i målet rörande huvudsaken.
84. En ansökan om interimistiska åtgärder ska kunna handläggas med skyndsamhet. Ansökan bör därför i princip inte vara längre än 25 sidor, beroende på det aktuella rättsområdet och omständigheterna i målet.

G. BEGÄRAN OM KONFIDENTIELL BEHANDLING

85. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 67.3 andra och tredje styckena i rättegångsreglerna, kan tribunalen endast beakta handlingar som parternas företrädare har kunnat ta del av och uttala sig om (artikel 67.3 första stycket i rättegångsreglerna).
86. En part kan dock begära att vissa uppgifter eller avsnitt av hemlig eller konfidentiell natur i de inlagor som har tillförts akten i målet
- ska undantas när inlagorna tillställs en intervenient (artikel 116.2 i rättegångsreglerna),
 - inte ska hållas tillgängliga för en part i ett förenat mål (artikel 50.2 i rättegångsreglerna).
87. En begäran om konfidentiell behandling ska framställas genom separat handling. Begäran kan inte inges i konfidentiell version.
88. En begäran om konfidentiell behandling ska innehålla uppgift om den part gentemot vilken konfidentialitet begärs. Begäran ska begränsas till vad som är absolut nödvändigt och får inte i något fall avse en hel inlaga och endast i undantagsfall en hel bilaga till en inlaga. Det är nämligen i regel möjligt att, utan att äventyra de intressen som är i fråga, tillställa någon en icke-konfidentiell version av en inlaga, i vilken vissa avsnitt, ord eller siffror har tagits bort.
89. Den som begär konfidentiell behandling ska ange exakt vilka uppgifter eller avsnitt som berörs och för var och en av dessa ge en mycket kort motivering till varför de ska anses vara av konfidentiell eller hemlig natur. Avsaknad av dessa upplysningar kan föranleda tribunalen att avslå begäran.

90. När en begäran om konfidentiell behandling av en eller flera inlagor ges in, ska parten tillhandahålla en icke-konfidentiell version av inlagan eller inlagorna, i vilken de uppgifter eller avsnitt som begäran avser har tagits bort.

a. Vid interventionsansökan

91. När en interventionsansökan ges in i ett mål, ska parterna uppmanas att inom den av justitiesekreteraren fastställda fristen ange huruvida de begär konfidentiell behandling av vissa uppgifter i de inlagor som redan tillförts akten i målet.
92. Beträffande samtliga inlagor som parterna därefter ger in ska de i enlighet med anvisningarna i punkterna 87–90 ovan ange vilka uppgifter som de begär konfidentiell behandling av. Vidare ska de tillsammans med den fullständiga versionen av de ingivna inlagorna tillhandahålla en version där nämnda uppgifter har utelämnats. Om parterna inte har angett vilka uppgifter som de begär konfidentiell behandling av, kommer de ingivna inlagorna att tillställas intervenienten.

b. Vid förening av mål

93. När flera mål kan komma att förenas, ska parterna uppmanas att inom den av justitiesekreteraren fastställda fristen ange huruvida de begär konfidentiell behandling av vissa uppgifter i de inlagor som redan tillförts akterna i målen.
94. Beträffande samtliga inlagor som parterna därefter ger in ska de i enlighet med anvisningarna i punkterna 88–90 ovan ange vilka uppgifter som de begär konfidentiell behandling av. Vidare ska de tillsammans med den fullständiga versionen av de ingivna inlagorna tillhandahålla en version där nämnda uppgifter har utelämnats. Om parterna inte har angett vilka uppgifter som de begär konfidentiell behandling av, kommer de ingivna handlingarna att göras tillgängliga för de övriga parterna.

H. BEGÄRAN OM EN ANDRA SKRIFTVÄXLING

H.1. Begäran att få ge in en replik eller en duplik i immaterialrättsliga mål

95. På begäran som framställs inom den frist som föreskrivs i artikel 135.2 i rättegångsreglerna får ordföranden, i enlighet med denna bestämmelse, tillåta att en replik eller en duplik ges in, om en sådan anses erforderlig för att den berörda parten ska kunna försvara sin ståndpunkt.
96. Såvida det inte föreligger särskilda omständigheter får en sådan begäran inte överstiga två sidor och den ska begränsas till ett kort angivande av de specifika skälen till att den berörda parten anser att en replik eller en duplik är nödvändig. Begäran ska vara begriplig i sig, utan att den måste läsas tillsammans med ansökan eller svarsinlagan/svarsinlagorna.

H.2. Begäran att få ge in en replik i mål om överklagande

97. På yrkande som framställs inom den frist som föreskrivs i artikel 143.1 i rättegångsreglerna får ordföranden, i enlighet med denna bestämmelse, tillåta att en replik ges in, om en sådan anses erforderlig för att göra det möjligt för klaganden att utveckla sin talan eller för att förbereda målet för avgörande.
98. Såvida det inte föreligger särskilda omständigheter får en sådan begäran inte överstiga två sidor och den ska begränsas till ett kort angivande av de specifika skälen till att klaganden anser att en replik är nödvändig. Begäran ska vara begriplig i sig, utan att den måste läsas tillsammans med överklagandet eller svarsskrivelsen.

I. BEGÄRAN OM MUNTIG FÖRHANDLING

I.1. Begäran om muntlig förhandling i immaterialrättsliga mål

99. Tribunalen kan besluta att avgöra målet utan muntlig förhandling, såvida inte någon av parterna inom den frist som föreskrivs i artikel 135a i rättegångsreglerna inkommer med en begäran om att en sådan förhandling ska hållas.
100. Begäran ska innehålla skälen till att parten önskar yttra sig muntligen. Motiveringen ska grundas på en konkret bedömning av nyttan med en muntlig förhandling för parten i fråga och innefatta ett angivande av de uppgifter i akten i målet eller i argumenteringen som parten anser det vara nödvändigt att utförligare utveckla eller vederlägga vid en förhandling. En allmän motivering i vilken det hänvisas till målets vikt eller till betydelsen av de frågor som ska avgöras är inte tillräcklig.

1.2. Begäran om muntlig förhandling i mål om överklagande

101. Tribunalen kan besluta att avgöra målet om överklagande utan muntlig förhandling, såvida inte någon av parterna inom den frist som föreskrivs i artikel 146 i rättegångsreglerna inkommer med en begäran om att en sådan förhandling ska hållas.
102. Begäran ska innehålla skälen till att parten önskar yttra sig muntligen. Motiveringen ska grundas på en konkret bedömning av nyttan med en muntlig förhandling för parten i fråga och innefatta ett angivande av de uppgifter i akten i målet eller i argumenteringen som parten anser det vara nödvändigt att utförligare utveckla eller vederlägga vid en förhandling. En allmän motivering i vilken det hänvisas till målets vikt eller till betydelsen av de frågor som ska avgöras är inte tillräcklig.

J. ANSÖKAN OM RÄTTSHJÄLP

103. Det är obligatoriskt att använda ett formulär vid ingivande av en ansökan om rättshjälp. Formuläret finns tillgängligt på Europeiska unionens domstols webbplats: <http://curia.europa.eu>.
104. Formuläret kan även beställas hos tribunalens kansli via e-post till adressen GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu, med angivande av namn och adress, eller genom att ett brev skickas till följande adress:

Greffé du Tribunal de l'Union européenne
Rue du Fort Niedergrünwald
L-2925 Luxembourg

105. En ansökan om rättshjälp som ges in på annat sätt än med användning av formuläret kommer inte att beaktas. En sådan ansökan kommer att leda till att justitiesekreteraren sänder ett svar i vilket det erinras om att det är obligatoriskt att använda formuläret, vilket kommer att bifogas svaret.
106. Originalet av ansökan om rättshjälp ska vara undertecknat av sökanden eller dennes advokat. Om sökandens advokat ger in ansökan med hjälp av applikationen e-Curia krävs dock inte advokatens underskrift.
107. Om ansökan om rättshjälp ges in av sökandens advokat innan talan har väckts, ska ansökan om rättshjälp åtföljas av den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna (en handling av vilken det framgår att advokaten är behörig att uppträda inför domstol i en medlemsstat eller i en annan stat som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet). Kravet på att ge in den handling som avses i artikel 44.3 i rättegångsreglerna kan, enligt artikel 8.2 i instruktionen för justitiesekreteraren, uppfyllas genom en hänvisning till en handling som tidigare har getts in till tribunalens kansli.
108. Syftet med formuläret är att i enlighet med artikel 95.2 i rättegångsreglerna ge tribunalen nödvändiga upplysningar för att kunna fatta beslut om huruvida ansökan om rättshjälp ska bifallas. Dessa upplysningar utgörs av
- uppgifter om sökandens ekonomiska situation
- och,
- om talan ännu inte väckts, uppgifter om föremålet för talan, de faktiska omständigheterna i saken och de argument som anförs till stöd för talan.
109. Sökanden är skyldig att tillsammans med formuläret ge in handlingar som styrker dennes uppgifter.
110. Det korrekt ifyllda formuläret och de bestyrkande handlingarna ska vara begripliga i sig, utan att de måste läsas tillsammans med eventuella andra skrivelser som sökanden kan ha gett in till tribunalen.
111. Utan att det påverkar tribunalens möjlighet att med stöd av artikel 64 i rättegångsreglerna begära upplysningar eller att kompletterande handlingar ska ges in, får en ansökan om rättshjälp inte kompletteras genom att ytterligare handlingar ges in vid ett senare tillfälle. Sådana handlingar kommer att returneras såvida de inte har insänts på tribunalens begäran. I undantagsfall kan handlingar till styrkande av att sökanden saknar medel godtas senare om det finns en godtagbar förklaring till förseningen.

112. När en ansökan om rättshjälp ges in upphör, enligt artikel 96.4 i rättegångsreglerna, fristen för att väcka den talan till vilken nämnda ansökan hänför sig att löpa, till dess att det beslut genom vilket ansökan prövats har delgetts eller, om det i detta beslut inte har utsetts någon advokat för att företräda sökanden, till dess att beslutet om att utse den advokat som ska företräda sökanden har delgetts.
113. Fristen för att väcka talan upphör att löpa den dag då formuläret ges in eller – om ansökan om rättshjälp ges in utan användande av formuläret – den dag då ansökan ges in, på villkor att formuläret sänds in inom den frist som för detta ändamål angetts av justitiesekreteraren i den skrivelse som omnämns i punkt 105 ovan. Om formuläret inte har sänts in inom den angivna fristen upphör fristen för att väcka talan att löpa den dag då formuläret ges in.
114. Om formuläret ges in per telefax eller e-post ska originalet, som ska vara egenhändigt undertecknat av advokaten eller sökanden, inkomma till tribunalens kansli senast tio dagar efter detta ingivande för att talefristen ska anses ha upphört att löpa dagen för ingivandet av telefaxet eller e-posten. Om originalet inte ges in inom tiodagarsfristen ska talefristen anses ha upphört att löpa den dag då originalet ges in. Om det förekommer olikheter mellan det undertecknade originalet och den tidigare översända kopian, kommer endast det undertecknade originalet att beaktas och talefristen ska anses ha upphört att löpa den dag då originalet ingavs.

II. DET MUNTliga FÖRFARANDET

115. Det muntliga förfarandet består i
- att vid behov mycket kort upprepa intagna ståndpunkter, med framhållande av de väsentliga grunder som har utvecklats skriftligen,
 - att vid behov klargöra vissa argument som har anförts under det skriftliga förfarandet och eventuellt redogöra för nya argument som grundas på händelser som har inträffat efter det att det skriftliga förfarandet avslutats och vilka av detta skäl inte kunde tas upp i de skriftliga inläggen, och
 - att besvara tribunalens eventuella frågor.
116. Samtliga parter ska, med hänsyn till det i föregående punkt angivna syftet med det muntliga förfarandet, bedöma om de verkligen behöver göra muntliga inlägg eller om det är tillräckligt att endast hänvisa till de skriftliga yttrandena eller inlagorna. Det muntliga förfarandet kan i så fall inriktas på svaren på tribunalens frågor. Om en företrädare anser att det är nödvändigt att göra ett muntligt inlägg kan han eller hon alltid begränsa sitt anförande till vissa punkter och hänvisa till inlagorna vad gäller övriga punkter.
117. Om en part avstår från att göra muntliga inlägg, kommer detta inte att tolkas som om parten instämmer med en annan parts muntliga inlägg om argumenten i fråga redan har bestritts skriftligen. En sådan passivitet medför inte att parten är förhindrad att besvara den andra partens muntliga inlägg.
118. I vissa fall kan tribunalen bedöma att det är bäst att inleda ett muntligt förfarande genom att ledamöterna ställer frågor till parternas företrädare. Dessa ombeds i sådant fall att beakta detta, om de därefter skulle önska göra ett kort muntligt inlägg.
119. Av tydlighetsskäl och för att tribunalens ledamöter bättre ska förstå de muntliga inläggen, är det i allmänhet önskvärt att parternas företrädare talar fritt på grundval av anteckningar, snarare än att de läser upp en text. Företrädarna ombeds även att i möjligaste mån förenkla sin framställning av målet. Flera korta meningar är alltid att föredra framför en komplicerad och lång mening. Det är dessutom till hjälp för tribunalen om företrädarna strukturerar sina muntliga inlägg och om de anger den disposition som de avser att följa innan de påbörjar inlägget.
120. Om det muntliga inlägget har förberetts skriftligen, rekommenderas att författaren tar hänsyn till att texten ska framföras muntligen och att den därför så mycket som möjligt ska likna ett muntligt anförande. För att underlätta tolkningen ombeds företrädarna att i förväg skicka den text eller de stödanteckningar som deras muntliga inlägg baseras på till tolkningsdirektoratet, antingen med telefax (+352 4303 3697) eller med e-post (interpret@curia.europa.eu).
121. Översända anteckningar för muntliga inlägg behandlas konfidentiellt. I syfte att undvika missförstånd ska partens namn anges. Anteckningar för muntliga inlägg tas inte in i akten i målet.

122. Företrädarna bör tänka på att det, beroende på omständigheterna, endast är vissa av tribunalens ledamöter som följer det muntliga inlägget på det språk på vilket det hålls och att de andra lyssnar på simultantolkningen. Företrädarna bör tala långsamt och in i mikrofonen. På det sättet kan det muntliga förfarandet förlöpa bättre och simultantolkningens kvalitet upprätthållas.
123. Om företrädarna avser att ordagrant citera avsnitt ur vissa texter eller handlingar, särskilt avsnitt som inte omnämns i handlingarna i målet, är det lämpligt att ange dessa avsnitt för tolkarna före förhandlingen. Det kan också vara lämpligt att upplysa dem om ord som eventuellt är svåra att översätta.
124. Tribunalens förhandlingssalar är utrustade med ett automatiskt system för ljudförstärkning. Företrädarna ombeds därför att trycka på mikrofonknappen för att sätta på mikrofonen och att invänta att kontrollampan lyser innan de börjar tala. Knappen ska dock inte tryckas in när en domare eller en annan person har ordet, då dennes mikrofon i så fall stängs av.
125. De muntliga inläggens längd kan variera beroende på målets komplexitet och på huruvida det har framkommit nya faktiska omständigheter eller inte. Huvudparternas företrädare ombeds att begränsa de muntliga inläggens längd till cirka 15 minuter för varje part och intervenienternas företrädare till 10 minuter (i förenade mål har varje huvudpart 15 minuter till sitt förfogande för vart och ett av målen och varje intervenient 10 minuter för vart och ett av målen), såvida inte justitiesekreteraren har angett något annat. Denna begränsning avser enbart själva det muntliga inlägget och innefattar inte den tid som används för att besvara de frågor som ställs vid förhandlingen.
126. Om omständigheterna kräver det, får företrädarna framställa en begäran till justitiesekreteraren om att få avvika från den normala tiden, i vilken de ska ange skälen för sin begäran och hur lång talartid de anser sig behöva. Begäran ska framställas minst 15 dagar före förhandlingsdagen. Begäran får framställas senare, endast om synnerliga skäl föreligger. Företrädare som har framställt en sådan begäran kommer att informeras om hur lång tid de förfogar över för sitt muntliga inlägg.
127. Om en part har flera företrädare, får i princip högst två av dem göra muntliga inlägg, och deras sammanlagda talartid får inte överstiga de tidsgränser som anges ovan. Andra företrädare än de som gjort muntliga inlägg får dock svara på domarnas frågor och avge replik på de andra företrädarnas anföranden.
128. Om flera parter företräder samma ståndpunkt vid tribunalen (vilket bland annat förekommer vid intervention eller förenade mål), ombeds deras företrädare att samråda före förhandlingen, i syfte att undvika upprepningar.
129. I förhandlingsrapporten, som upprättas av referenten, anges endast grunderna och en kort sammanfattning av parternas argument.
130. Tribunalen strävar efter att förhandlingsrapporten ska tillställas parternas företrädare tre veckor före förhandlingen. Förhandlingsrapporten syftar enbart till att förbereda den muntliga förhandlingen.
131. Om företrädarna yttrar sig muntligen över förhandlingsrapporten vid förhandlingen, ska yttrandena antecknas av justitiesekreteraren eller den tillförordnade justitiesekreteraren.
132. Förhandlingsrapporten ska göras tillgänglig för allmänheten utanför förhandlingssalen på dagen för den muntliga förhandlingen.
133. När företrädarna hänvisar till ett avgörande från domstolen, tribunalen eller personaldomstolen, bör de ange målets vedertagna namn, målnummer och, i förekommande fall, relevanta punkter.
134. Tribunalen godtar endast i undantagsfall och efter att ha hört parterna handlingar som ges in vid förhandlingen.
135. En begäran om att få använda vissa tekniska hjälpmedel ska ges in i god tid. Den närmare användningen av sådana hjälpmedel ska överenskommas med justitiesekreteraren, för att eventuella tekniska eller praktiska krav ska kunna beaktas.

III. IKRAFTTRÄDANDE AV DESSA PRAKTISKA ANVISNINGAR

136. Genom dessa praktiska anvisningar upphävs och ersätts de praktiska anvisningarna till parterna av den 5 juli 2007 (EUT L 232, s. 7), ändrade den 16 juni 2009 (EUT L 184, s. 8), den 17 maj 2010 (EUT L 170, s. 49) och den 8 juni 2011 (EUT L 180, s. 52).
137. Dessa praktiska anvisningar till parterna ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. De träder i kraft dagen efter det att de har offentliggjorts.

Utfärdat i Luxemburg den 24 januari 2012.

E. COULON
Justitiesekreterare

M. JAEGER
Ordförande

PRENUMERATIONSPRISER 2012 (exkl. moms, inkl. frakt och porto)

<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	1 200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, pappersversion + årsutgåva på dvd	22 officiella EU-språk	1 310 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L-serien, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	840 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, månatlig (kumulativ) utgåva på dvd	22 officiella EU-språk	100 euro per år
Tillägg till <i>Europeiska unionens officiella tidning</i> (S-serien), meddelanden och offentliga kontrakt, dvd, 1 nummer per vecka	flerspråkig: 23 officiella EU-språk	200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , C-serien – allmänna uttagningsprov	Antal språk beroende på uttagningsprov	50 euro per år

Europeiska unionens officiella tidning (EUT) ges ut på EU:s officiella språk, och det går att prenumerera på den i 22 olika språkversioner. Den består av två serier: L (lagstiftning) och C (meddelanden och upplysningar).

Varje språkversion kräver en separat prenumeration.

Enligt rådets förordning (EG) nr 920/2005 som offentliggjordes i EUT L 156 av den 18 juni 2005 är Europeiska unionens institutioner under en övergångsperiod inte skyldiga att avfatta och offentliggöra alla rättsakter på iriska. Den iriska utgåvan av EUT säljs därför separat.

En prenumeration på tillägget till EUT (S-serien: meddelanden och offentliga kontrakt) omfattar en flerspråkig dvd med alla de 23 officiella språkversionerna.

Prenumeranter på EUT kan på begäran få de olika bilagorna till tidningen. När en bilaga ges ut meddelas prenumeranterna detta genom ett "meddelande till läsarna" i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Försäljning och prenumeration

Prenumerationer på olika tidskrifter, såsom *Europeiska unionens officiella tidning*, kan beställas från någon av våra kommersiella distributörer. En lista över dessa finns på följande Internetadress:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm

Via EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) har du kostnadsfritt direkt tillgång till Europeiska unionens lagstiftning. På webbplatsen kan du söka i *Europeiska unionens officiella tidning* samt i fördrag, lagstiftning, rättspraxis och förberedande rättsakter.

Mer information om Europeiska unionen finns på <http://europa.eu>

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV